

Montessori Mária Kétnyelvű Óvoda és Bölcsőde
1214 Budapest Akácfa u. 20.
OM azonosító: 200175
Telefon:06 1 277 0864
E-mail cím: montessoriovibolcsi@gmail.com

MONTESSORI KÉTNYELVŰ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalomjegyzék

MONTESSORI KÉTNYELVŰ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM	1
HELYZETKÉP	3
KÜLDETÉSÜNK	4
1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK HELYI PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI	5
1.1 A gyermek mint fejlődő személyiség:	5
1.2 A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése:	5
1.3 Az óvodai nevelés és Montessori alapelvek	5
2. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK – NEVELÉSI CÉLJAINK	8
2.1 GYERMEKKÉPÜNK	8
2.2 ÓVODAKÉPÜNK	9
2.3. PEDAGÓGUS KÉPÜNK.....	10
2.4 NEVELÉSI CÉLJAINK	10
3. A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE	11
3.1 AZ EGÉSZSÉG ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉS ALAPELVEI – AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, FELKÉSZÍTÉS A MINDENNAPI ÉLETHEZ SZÜKSÉGES FELADATOKRA	11
3.2 AZ ÉRZELMI ÉS ERKÖLCSI NEVELÉS, SZOCIÁLIS TAPASZTALATOK BIZTOSÍTÁSA	17
3.5 AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	24
3.5.1 ANYANYELVI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	24
3.5.2 AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	27
3.5.3 A KÉTNYELVŰ (MAGYAR- ANGOL) NEVELÉS CÉLJA ÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	29
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	31
4.1 JÁTÉK.....	31
4.2 MŰVÉSZETI NEVELÉS: VERSELÉS-MESÉLÉS, ÉNEK, ZENE ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC, RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	35
4.2.1 VERSELÉS, MESÉLÉS.....	35
4.2.2 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	38
4.2.3 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	39
4.3 MOZGÁS.....	41
4.4 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE – A MATEMATIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSE, KOZMIKUS NEVELÉS.....	43
4.5 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	47
4.6 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	49
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	51
5.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	51
5.2 TÁRGYI FELTÉTELEK	51
5.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	51
5.4 AZ ÓVODAI ÉLET TERVEZÉSE	53
5.5 ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	54
5.6 ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEI.....	55
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	57
6.1 TESTI ÉRETTSÉG	57
6.2 SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG.....	58
6.3 LELKI FELKÉSZÜLTSG	59
7. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	61
Érvényességi rendelkezések.....	61
8. Legitimációs záradék	61

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

HELYZETKÉP

Óvodánk 2002-ben, a Mária Montessori az Óvodás Gyermekekért Alapítvány fenntartásában kezdte meg működését Csepelen. Kezdetben egy vegyes életkorú óvodás csoportot indítottunk, önkormányzati óvodákon belül béreltünk helyet munkánkhoz. Pedagógiai Programunkban a Montessori pedagógia mellett a kétnyelvű nevelést is a kezdetektől adaptáltuk, kiemelt feladatunknak tekintettük.

2007-ben kaptunk az önkormányzattól lehetőséget, hogy a három csoportos Akácfa úti óvodát, mely Csillagtelepen a családi házas és a lakótelepi övezet határán található, 10 évre béreljük. Alapítványunk az épületet igényesen felújította. Egy bölcsődei és két óvodai csoportot hoztunk létre, a megfelelő kiszolgáló helyiségekkel, tornaszobával, logopédiai foglalkozásra és egyéb fejlesztésekre, tehetségfejlesztő műhelyre alkalmas szobával. Intézményünk esztétikus, harmonikus, inger gazdag berendezésére nagy figyelmet fordítunk.

Az eszköznormában előírtakon túl, rendelkezünk a teljes Montessori eszköztárral, valamint a kétnyelvű neveléshez szükséges felszerelésekkel. Udvarunkon árnyas és napos területek, mozgásfejlődést segítő eszközök, gazdag játéklehetőségek várják a gyermekeket.

A személyi feltételek tekintetében nagy előny óvodánkban, hogy a Montessori óvodapedagógusok mellett angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztensek is dolgoznak csoportjainkban. Ez nemcsak a kétnyelvű nevelés, hanem az egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás optimális megvalósulását is szolgálja.

Fennállásunk alatt a következő szakmai eredményeket értük el:

- Minden nevelés évben 2 alkalommal (Karácsonykor és az évváró keretében) mindhárom csoport, a nevelőtestület, a dolgozók és a vállalkozó szülők részvételével

nagyszerű, minden érdeklődő számára nyitott kétnyelvű táncszínházi műsorral szerepelünk a szomszédos művelődési ház nagy színpadán.

- Évente **pozitív visszajelzéseket** kapunk nevelési eredményeinkről mind a szülőktől, mind a családok által választott iskoláktól a partneri igény és elégettség, elégedetlenségmérés keretében.
- 2006-ban sikeresen pályáztunk a **kompetenciaalapú programcsomag adaptációjára** indított TÁMOP pályázaton, tovább fejlesztettük képességfejlesztésre épülő nevelési gyakorlatunkat.
- A korai angol nyelvsajátítás területén végzett munkánk elismeréseként bekerültünk a **„Jó gyakorlatok”** országos válogatásába 2009-ben.
- **Bemutató és képző intézménye vagyunk az ELTE** óvodapedagógus (angol nyelvi képzés) karának, szakértőnk Dr. Kovács Judit, a terület elismert szakembere.
- 2010-ben elnyertük a **Zöld Óvoda** címet – a fenntartható fejlődés érdekében környezettudatos magatartásra neveljük gyermekeinket.
- 2011 óta regisztrált **Tehetségpontként** végezzük 2002-ben megkezdett tehetséggondozási feladatainkat, élünk a pályázati lehetőségekkel. Minden 5-7 éves óvodásunk számára mikrocsoportos tehetségfejlesztő műhelyfoglalkozást biztosítunk.
- 2012-ben a Magyarországi Montessori Egyesület átadta számunkra a **„Minősített Montessori Gyermekintézmény”** tanúsító oklevelet.

KÜLDETÉSÜNK

Mi egy olyan alapítványi fenntartású óvoda vagyunk, amely azt a célt tűzte ki maga elé, hogy az alapprogram irányelveinek megfelelően, a Montessori pedagógia szellemiségében és pedagógiájában neveli két nyelven (magyar, angol) a 3-7 éves korú gyermekeket.

Küldetésünk az alternatív pedagógiai módszerek hiteles megvalósítása, a gyermeki személyiség optimális kibontakoztatásához szükséges feltételek megteremtésével. A hátrányok kompenzálása, a tehetséggondozás, az egyéni és különleges bánásmód, a differenciált fejlesztés óvodánkban „kéttanáros” módszerrel valósul meg. A Montessori óvodapedagógus mellett, angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens foglalkozik a gyermekekkel a teljes nevelési időben. A csoportokban megvalósuló tehetséggondozás mellett minden nagycsoportos számára tehetségfejlesztő műhelyfoglalkozásokat biztosítunk.

A családokkal való együttműködésben fókuszálunk az erkölcsi értékrend, az egészséges életmód, az élethosszig tartó tanulás, az idegen nyelvtanulás megalapozására, a gyermeki képességek differenciált fejlesztésére.

Olyan óvodai életet biztosítunk, melyben a nyugodt, derűs, családi, élményszerzési lehetőségekben gazdag légkör, a tudatosan kialakított környezeti feltételrendszer önállóságra, örömteli játéokra, baráti kapcsolatokra, aktív részvételre, a szabályok tiszteletére, együttműködésre, kreativitásra, problémamegoldásra inspirálja a gyermekeket. Elsődlegesnek tekintjük a nevelőtestület elkötelezettségét, modell-szerepét, melyet a befogadó, segítő, támogató attitűd határoz meg.

„Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,

Megtanulnak türelmesek lenni.

Ha a gyerekek bátorítva élnek,

Megtanulnak bizalommal lenni.

Ha a gyerekek megdicsérve élnek,

Megtanulják megbecsülve érezni magukat.

Ha a gyerekek méltóságban élnek,

Megtanulják az igazságot.”

Dorothy Law Holtz: Egy élet a kezében

1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK HELYI PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI

1.1 A gyermek mint fejlődő személyiség:

A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás, különleges védelem illeti meg. Pedagógiai programunkat a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesülése szolgálatába állítjuk, az alapprogram irányelveit képviseljük.

1.2 A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése:

A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítését, a gyermekek emberi méltóságának, jogainak biztosítását az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével, az egyenlő esélyeket szolgáló színvonalas, folyamatosan fejlesztett nevelőmunkával szolgáljuk.

1.3 Az óvodai nevelés és Montessori alapelvek

Az óvodai nevelés családi nevelést kiegészítő szerepének optimális betöltése óvodánkban Montessori pedagógia és a korai kétnyelvű nevelés adaptációjára épül.

1.3.1 Pedagógiai programunk egészét átható Montessori alapelvek, értékek

A Montessori pedagógia alapja a gyermekbe vetett bizalom. A gyermekek életét át kell hatnia a szépségnek és a szeretetnek. A szépség szeretete fejleszti a személyiséget, motiválja a cselekedeteket. A szeretet a kreativitás forrása, amely nemcsak valami újnak a létrehozását jelenti, hanem, minden érdeklődéssel, odafigyeléssel, szorgalommal végzett tevékenységet. Montessori meggyőződése, hogy a gyermek saját tevékenysége, tapasztalatai által tanul – a tanulás tágabb értelmében, a szociális tanulás tekintetében is.

A holisztikus fejlődés alappillérei:

A gyermek (abszorbeáló lélek, érzékeny periódusok, figyelem polarizációja, szabadság), **az előkészített környezet** (szabadság, rend, természet és szépség, Montessori eszközök, három periódusú lecke) és **a Montessori pedagógus.**

Az abszorbeáló lélek alapelve:

Az abszorbeáló lélek nem akarati erőfeszítésekkel épít, hanem a belső szenzibilitások vezetésével, amelyek úgynevezett szenzitív periódusokban nyilvánulnak meg (pl. nyelvtanulás képessége). A gyermek ösztönösen szív magába mindent, s az ösztönöst fokozatosan tudatosra váltja egy olyan úton, amely tele van örömmel és szeretettel.

Az érzékeny periódusok alapelve:

A gyermek belső befogadóképessége határozza meg, mit kell felvennie a környezet sokrétűségéből, s hogy melyik szituáció a legelőnyösebb a pillanatnyi fejlődési stádium számára. Ez az, amelynek következtében a gyermek bizonyos dolgokra figyel, másokra nem. Befogadó periódusai során tanul meg például eligazodni a környezetében, illetve motorikus izomrendszerét a legkisebb egységig uralni.

A figyelem polarizációja alapelve:

Az óvodáskorú gyermek azokra a dolgokra koncentráltan tud figyelni, melyek felkeltik érdeklődését. Nyilvánvalóan ez a kulcsa a pedagógiának, a koncentráció ezen értékes pillanatait felismerni. Ha a gyerekek egy tevékenységet mély összeszedettséggel végeznek, utána mindig nyugodtak, belsőleg megerősödtek, barátságosak, s minden vágyuk az, hogy jók legyenek.

A gyermek szabadságának alapelve:

A szabadság fejlődésének következménye egy rejtett vezetés kifejlődése, amelyet a nevelés támogat. A fejlődés aktív, a személyiség felépítését fáradtsággal és saját tapasztalatok segítségével éri el a gyermek. A szabadság jelensége Montessori számára először is a függetlenség és önállóság utáni heves igyekezetben nyilvánul meg. A gyermeknél az emberi méltóság tudata a függetlenség, önállóság tapasztalatából ered. Ha gátoljuk a gyermek tevékenységi vágyát, ez Montessori szerint pedagógiai bűn, megfojtja a gyermek kezdődő szabadságát. Az volt a fiatal Montessori kulcsélménye, hogy a gyermekek egy gyermekotthonban azért voltak rendetlenek és elhanyagoltak, mert nem bocsátottak rendelkezésükre játékokat és más elfoglaltságot lehetővé tevő eszközöket.

Aki ma az intézményes nevelés keretei közötti szabadságról beszél, annak egy a gyermeknek a szabadságot lehetővé tevő környezetet kell előkészítenie, és ezt felkínálnia. Mivel az ember teljesen szociális lény, ezért a szabadság is csak szociális keretek között létezhet, hiszen csak az ember embertárssá válásával valósítható meg. Ezért a gyermeki szabadság a szervezett társadalom alapja.

A gyermek szabadon tevékenykedhet, felfedezhet, kísérletezhet, játszhat, tanulhat, kérdezhet, mozoghat, választhat. Ebben egyedüli korlátja a tisztelet és biztonság megtartása a társaival, illetve az eszközökkel kapcsolatosan.

A munka alapelve:

Montessori pedagógiájában a munka a gyermek minden tevékenységét magába foglalja. Jellemzői azonosak a szabad játék ismérveivel: önkéntesség, öröm, önállóság. A gyerek nem külső célért tevékenykedik, az ő célja maga a tevékenység. A gyermek nem a legcsekélyebb erőfelhasználás szabályát követi, egy céltalan tevékenységre is hatalmas energiámmennyiséget használ el.

„A felnőtt segítsen a gyermeknek, de csak abban, hogy saját munkáját elvégezhesse a világban.” Jelmondata: „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam.”

Az előkészített környezet alapelve:

A tevékenység aktivitás, és ez csak azoknál a gyermekeknél mutatkozik meg, akik a számukra megfelelő környezetben élnek. Montessori gyermekek méretéhez készített bútorai, a gyermekek számára elérhető módon elhelyezett fejlesztő eszközei az akkori kisgyermeknevelést forradalmasították, ma már természetessé váltak a bölcsődei, óvodai nevelésben, az iskolai életben.

A gyermekek környezetében nemcsak rendnek, hanem egy bizonyos mértéknek is lennie kell. Az érdeklődés és a koncentráció úgy nő, ahogyan a zavaró és fölösleges tényezők csökkennek. Fontos a csoportszoba esztétikus összehatása, a legyen a gyermekek környezete szép, mert a szépség derűt sugároz.

A Montessori eszközök magukban hordozzák a kontroll lehetőségét, ezzel teret engedve az esetleges hibák, tévedések önálló javításának. Segítik annak a felismerését is, hogy mindenki tévedhet, de a hibák javíthatóak. Ezzel párhuzamosan a társas kapcsolatokban is toleránsabbá, elfogadóbbá, megbocsátóbbá válnak a gyermekek.

A Montessori pedagógustól elvárt magatartás érvényesülésének alapelve:

- A Montessori pedagógusnak úgy kell **türelmesen** várnia, mint egy szolgának – aki **mindig ott van, ha segítség kell**, s ismeri a gyermeket, s pillantásokból, mozdulatokból érti, hogy mire van szüksége. Úgy kell megfigyelnie, mint egy tudósnak, aki tudja, hogy a kísérletek végén meg lesz az eredmény, csak ki kell azt várni. A szentek **szeretetének és csodálatának** segítségével kell megértenie a gyermeket, önmagát, s a világot. A szeretet szemével kell néznie, s a nem elfogadható viselkedés mögött is a jót kell keresnie. Ezzel fejleszti a teljes személyiséget, kibontakoztatva a gyermek adottságait.
- **Indirekt módszerek** alkalmazása, az aktivitás radikális eltolása a gyermek és az előkészített környezet aktivitásának növelése irányában.
- A pedagógus **aktív szerepe egyre inkább passzívvá válik**, ahogy a gyermekek beilleszkedtek a közösségbe.
- **Megváltozott pedagógus szerep:** hosszú magyarázat és szigorúság helyett bölcsesség, **mely körültekintő a megfigyelésben, alkalmazkodva az egyes esetekhez és az igényekhez, szolgálat, odasietés, beszéd, vagy éppen visszavonulás és hallgatás.** Nyugodtság, türelem, irgalmasság, alázat érényei, és nem szavai jelentik felkészültségét.
- Elsősorban **közvetítőként szolgál** az eszközrendszer és a gyermekek között, fontos, hogy megfelelő tárgyakat válasszon ki és azokat úgy tudja felajánlani, hogy **a gyermekekben mély érdeklődést ébresszen.**
- A pedagógusnak **saját magát kell nevelnie**, hogy a hagyományos irányító szerepet levetkőzze.
- Minden egyes gyermeknek éreznie kell, hogy **a pedagógus ott van a háttérben, bármikor hozzá fordulhat segítségért, felvilágosításért.**
- A pedagógus minden egyes gyermek teljesítményét **saját előző teljesítményéhez méri és értékeli. Nem az eredmény a fontos, hanem az igyekezet, az elmélyült tevékenység.**
- Az alapelvekkel való azonosulás és az alkalmazásukban szerzett tapasztalatok vezetnek azokhoz a **finom módszerekhez, melyek az egyéni bánásmód és a differenciálás magas szintű megvalósítását eredményezik.**

1.3.2 A korai kétnyelvű nevelés alapelvei, értékei

A korai nyelvsajátításhoz szükséges optimális feltételek elve:

- Az anyanyelv elsajátításhoz hasonlóvá tehető folyamatként értelmezzük, ennek megfelelően tervezzük és szervezzük a korai nyelvi nevelést (nyelvtanítás helyett).
- Megfelelően képzett szakembereket alkalmazunk (nyelvtudás+korai nyelvsajátítás módszereinek ismerete, szelíd nyelvi nevelés, tartalom központú, változó alprogram alkalmazása).

- A mindennapos rendszeres gyakorlás lehetőségét biztosítjuk a spontán élethelyzetekben és a szervezett tanulási folyamatban egyaránt.
- A létszámhatárok tartását, az egyéni és kiscsoportos gyakorlás biztosítását a megfelelő munkaformák alkalmazásával érjük el.
- Olyan nyugodt, derűs, szorongásmentes légkört biztosítunk, melyben a próbálkozás természetes, a gyermekek tudják, hogy mindig segítséget, támogatást kapnak, ha vállalkoznak a megszólalásra, a tevékenységekben, játékokban való részvételre.
- A megerősítés, a pozitívumokra való odafigyelés elvét alkalmazzuk.
- Minden gyermeket elismerünk azon a szinten, ahol tart, az önmagához mért fejlődést, az odafigyelést, az erőfeszítéseket metakommunikációval és dicsérrel jutalmazzuk.
- Sikerélményt nyújtunk a gyermekeknek a belső motiváció, a nyelvelsajátításhoz való pozitív viszony megalapozásához.

A játékos, élményszerű, érzékszervi megtapasztalásra, tevékenységekre épülő nyelvelsajátítás elve:

- Óvodáskorú gyermekeknél a nyelvelsajátítás természetes eszközeinek tekintjük a dalokat, ritmikus mondókákat, verseket, melyek mozgással, játékkal összekötve gyorsan rögződnek.
- Az élményszerűség biztosításában nagyon fontosnak tartjuk a játékokat, a játékos, vidám tevékenységeket, érzékszervi megtapasztalásokat, amelyek ennél a korosztálynál az érdeklődés fenntartásának legfőbb eszközei.
- Izgalmas az is a gyermekek számára, hogy egyszer magyarul, máskor angolul kapnak útmutatást, segítséget, értékelést egy – egy óvodai élethelyzetben

2. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK – NEVELÉSI CÉLJAINK

2.1 GYERMEKKÉPÜNK

Nevelési hatásrendszerünk kialakítása során meghatározó számunkra, hogy az ember mással nem helyettesíthető egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások különösen nagy jelentőségűek a fejlődő gyermeki személyiség szabad kibontakozásában, a genetikai adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei mellett. Az életkori szakaszonként és egyénenként változó testi - lelki – szociális szükségletek figyelembevételével nevelőmunkánk arra irányul, hogy a hozzánk járó gyermek:

- ismerje önmaga értékeit, legyen pozitív énképe, egészséges önbizalma – boldogan élje meg gyermekkorát,
- igényelje a közös játékot, baráti kapcsolatokat, a közösségi életformát, legyen empatikus, kapcsolatteremtésre, együttműködésre, összetartozásra képes,
- váljék korának megfelelően önállóvá, céltudatosá, aktívvá, tevékenyvé,
- legyen érdeklődő, nyitott, fogékony, örömmel fedezze fel a világot, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd jellemezze az óvodáskor végén,
- az önálló gondolkodásra, döntésre, választásra, önellenőrzésre, összefüggések felfedezésére nevelő Montessori játékeszközök hatására fejlődjön problémamegoldó gondolkodása, kreativitása,

- szükségleteit tudja késleltetni, fejlődjön önfegyelme, gazdagodó érzelmeit korának megfelelően ismerje fel, és kezelje,
- ismerje, szeresse és védje a természetet,
- vegye észre mindenütt a szépet, tudjon gyönyörködni a művészeti alkotásokban,
- korának megfelelően fejlett beszédkészséggel, kommunikációs érzékkel rendelkezzen,
- váljék nyitottá az idegen nyelvtanulásra, más népek kultúrájának megismerésére.

2.2 ÓVODAKÉPÜNK

A gyermekek nevelése elsősorban a **családok** joga és kötelessége, ebben az **óvoda** kiegészítő szerepet játszik, mely a **kölcsönös tisztelet** és **megbecsülés** elvén alapszik.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez többletet biztosítunk a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés személyi és tárgyi feltételrendszerének biztosításával. Óvodánkban minden pedagógus elvégezte a Montessori képzést és rendelkezünk a teljes Montessori eszköztárral. A kétnyelvű nevelés érdekében csoportjainkban az óvodapedagógusok mellett angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztensek dolgoznak. Óvodai életünket **áthatja a szeretet**, mely Montessori megfogalmazásában a kreativitás, az elmélyült tevékenység forrása, valamint a **szépség**, amely fejleszti a személyiséget és motiválja a cselekedeteket.

Óvodánk a boldog gyermekkor kiteljesítéséhez kíván hozzájárulni:

- a gyermeki személyiséget övező befogadó, szeretetteljes, érzelmi biztonságot, bizalmat és megbecsülést nyújtó légkör megteremtésével,
- alapvető emberi értékek közvetítésével - melyeket modellhatásokkal, szokás, szabály és tevékenységi rendszerünkkel, példaképállítással, meggyőzéssel, magyarázattal és értékelési módszereinkkel interiorizálunk,
- az optimális személyiségfejlődéshez, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozásához előkészített környezettel,
- a sokszínű, gazdag, életkor és egyéni szükséglet specifikus tevékenységkínálat, élményszerzési lehetőség biztosításával, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra.

A testi, szociális, értelmi, kommunikációs képességek fejlesztése, a műveltség tartalmak közvetítése speciális, helyi céljainknak (Montessori pedagógia, kétnyelvű nevelés, tehetséggondozás) megfelelő módszerekkel valósul meg. Vegyes életkorú csoportjainkban az eltérő fejlettségű gyermekek szocializáló hatása, minta szerepe nagy erővel bír. A másság sokféleségével való találkozás, a kapcsolatok differenciáltsága, a nagyobbak húzóereje, a szociális érzékenység hamarabb kialakul, gyorsabban fejlődik.

Programunk speciális vonása leginkább tanulásertelmezésünkben és a gyerekekhez való újfajta viszonyulásunkban mutatkozik meg. Olyan óvodai életet biztosítunk, melyben a minden gyermekben fellelhető spontán tanulás belső hajtóerői: **érdeklődés, kíváncsiság, tevékenységvágy, kompetencia-szükséglet kiteljesedhetnek.** A spontán helyzetekben az erős motiváltság miatt a tanulás független a külső megerősítésektől. A siker élményét az eredményes tevékenység önmagában hordozza. A belső indítékok csak az inger gazdag környezetben tudnak optimálisan megnyílni. Ehhez szükség van az értő felnőtt feltételteremtő, kíváncsiságot, figyelmet fenntartó hatásaira. A játékos, önként vállalt tanulási helyzetekben a pedagógus minta hatására, **a gyermekek cselekedve fedezik fel a világot.** Mindezt együttesen biztosítják a szabad játék, a Montessori eszközökkel való önkéntes tevékenységek és az óvodapedagógusok által tervezett, szervezett Montessori körfoglalkozások, az alapprogram tevékenységi területeivel összhangban.

Az óvodapedagógus szerepének újraértelmezése:

- mely egyrészt az irányító helyett az **indirekt módszereket előtérbe helyező**, együttműködő, befogadó, segítő, támogató, a gyermekek, családok valódi szükségleteire figyelő, érzelmi biztonságot teremtő pedagógia erősítését jelenti,
- másrészt a **képességfejlesztés, tehetséggondozás professzionalizálását**,
- valamint a kétnyelvű nevelésből adódóan a Montessori óvodapedagógus és az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens párhuzamos munkájának összhangjára épülő „kéttanáros” módszer alkalmazását, mely az egyéni bánásmód, differenciált személyiségfejlesztés hatékonyságát növeli minden területen.

2.3. PEDAGÓGUS KÉPÜNK

A köznevelési intézmények értékelési keretrendszere, melynek tartópillérei a minősítés, a tanfelügyelet, és az önértékelés az eddigieknél körülhatároltabb támpontokat ad a pedagógusokra, vezetőre, intézményre vonatkozó elvárások kérdéskörében.

A pedagógusokra vonatkozóan 8 kompetencia területen határozza meg az elvárásokat.

- Pedagógiai módszertani felkészültség.
- Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.
- A tanulás támogatása.
- A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.
- A gyermek csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység.
- Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.
- Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.
- Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

A kompetenciaterületeken megfogalmazott indikátorok, illetve a tanfelügyelet ellenőrzési szempontrendszere formálják pedagógusképünket, segítik a reflektív gondolkodás megerősítését nevelőtestületünkben.

Önértékelési rendszerünk kialakításában az általános, minden magyar pedagógusra vonatkozó standard elvárásokra épített helyi elvárásainkkal tudatosabbá tesszük a mindennapi pedagógiai gyakorlat értékelését, folyamatos fejlesztését.

2.4 NEVELÉSI CÉLJAINK

Óvodai nevelésünk **általános célja** az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szükségleteinek figyelembevételével. A nevelési funkciók optimális teljesítésével a kisiskoláskor belső pszichikus feltételeinek megteremtése a családokkal együttműködésben.

Speciális, helyi céljaink:

- **A Montessori pedagógia célja:** Tevékeny, segítőkész, egymásra figyelő, szépre, jóra fogékony, boldog gyermekek nevelése. A gyermeki önállóság, önfegyelem, felelősségtudat, az összetartozás érzésének kiteljesítése, a differenciált képességfejlesztés optimális megvalósítása a tudatosan felépített eszközrendszer tervszerű alkalmazásával.
- **A kétnyelvű nevelés célja:** Az angol nyelv iránti érdeklődés felkeltése, korai örömteli nyelvelsajátításon keresztül az érdeklődés fenntartása, a későbbi nyelvtanulás és idegen nyelven történő kommunikáció motiválása, az értelmi képességek fejlesztési lehetőségeinek bővítése.
- **Tehetségpontként működő óvodánk célja:** Minden gyermek önmagához mért erősségeinek felfedezésére, kompetenciáinak megerősítésére, gyengeségeinek kompenzálására épülő differenciált nevelőmunka, melyben a tehetségsírák a családdal együttműködésben kellő támogatást kapnak kiteljesedésükhöz.

3. A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE

3.1 AZ EGÉSZSÉG ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉS ALAPELVEI – AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, FELKÉSZÍTÉS A MINDENNAPI ÉLETHEZ SZÜKSÉGES FELADATOKRA

(Montessori mindennapi élet gyakorlatai eszköztára és módszertana alapján)

Célunk: Az élet tiszteletét, védelmét, a testi-lelki-szociális egészség fejlesztését, a környezettudatos magatartást alapvető értéként kezelő életvitel, attitűd, szokásrend megalapozása, együttműködésben a családdal.

A Montessori pedagógia alapján kiemelt figyelmet biztosítunk a gyermeki önállóság és felelősségtudat formálására, a mindennapi élethez szükséges kompetenciák fejlesztésére.

Feladataink:

- Az egészséges környezet biztosítása - a mindennapi élet gyakorlatai Montessori pedagógiai rendszerében
- A gyermekek testi - lelki egészségének védelme
- A gyermekek testi - lelki egészségének fejlesztése
- Gondozás – önkiszolgálás – szokás-szabályrendszer kialakítása
- A kétnyelvű nevelés megvalósítása

Az egészséges környezet biztosítása – a mindennapi élet gyakorlatai Montessori pedagógiai rendszerében

Környezetépítésünk a másokkal való kommunikáció fontos elemeként közvetíti nevelésünk üzenetét. Az óvodai környezet minőségének megteremtésében, fenntartásában felelősséget vállalunk és érvényesítünk, annak tudatában, hogy a gyermek közvetlen környezetének hatásmechanizmusai befolyásolják az egészséges életmódra való igényt, az életminőséget, a teljes személyiségfejlődést. Montessori volt az első a neveléstörténetben, aki fontosnak tartotta a gyermek méretű eszközöket, bútorokat, a gyermekek által használt eszközök számukra elérhető elhelyezését – az előkészített környezet megteremtését.

A mindennapi élet gyakorlatai Montessori pedagógiai rendszerében

Amikor a gyermek minden dolgot helyére tud tenni környezetében, akkor rendeződnek tudatában a képek. Ez a kialakuló értelem első rendező tevékenysége, az értelem

továbbfejlődésének kiindulópontja. Ezután már könnyebbé és rendezettebbé válik a külvilág meghódítása. **A kialakuló rendezettség teszi lehetővé a fogalmak kialakulását.** Amikor a gyermek dolgozik a választott eszközzel, a tárgyakat, tulajdonságokat névvel látjuk el. A mindennapi élet gyakorlatai is a gyermekek természetes fejlődését segítik elő. A gondosan előkészített környezetben olyan ösztönzéseket kap a gyermek, amelyek a mostani szenzitív időszakára adnak választ.

A környezet és a saját maga ápolásával kapcsolatos gyakorlatok a többszöri ismétlés hatására szokássá válnak. Általuk válik az öltözködés, fogmosás, kézmosás, cipőtisztítás stb. természetes tevékenységgé, önálló munkává, a felnőttektől független cselekedetté. Minden célirányzott mozdulatban részcselekedetek sora egyesül, amelyek mindegyikének megvan a külön célja. Az egész cselekvés helyes lefolyásához a részcselekedeteket értelmesen, egymás után és egymással összekötve kell elvégezni. A mindennapi élet gyakorlatainak végzése során szintén névvel látjuk el a tárgyakat, a tulajdonságokat is megnevezzük, s ez által segítünk a gyerekeknek a fogalomalkotásban, mindkét nyelven.

A mindennapi élet eszköztárának optimális alkalmazása:

- A gyermekek az önállósodás érdekében a nap folyamán bármikor, nemcsak a napirend szerinti gyakorolhatják azokat az önkiszolgálásban fontos készségeket, amelyek éppen kiváltották érdeklődésüket, amelyek megoldandó feladatot jelentenek számukra.
- A Montessori eszközök használatakor a pedagógus szerepe a Montessori alapelveknek megfelelően a gyermeki önállóság és önfegyelem kibontakoztatására, a belső motiváció megerősítésére irányul.
- Csoportjainkban a Montessori eszközökkel bármikor gyakorolhatják:
  - az öltözködés során fontos gombolás, cipőkötés, ruhahajtogatás készségét,
  - az étkezés során fontos kanalazás, merés, öntés készségét,
  - a növények gondozását, az eszközök pontos elrakását, stb.

Egyéb feladataink:

- Gyermekhez, felnőtthöz méltó, a gyermek életkori sajátosságaival, természetes életrendjével, szokásaival harmonizáló egészséges, biztonságos és esztétikus környezetet biztosítunk.
- Megteremtjük és folyamatosan fejlesztjük a megfelelően előkészített óvodai környezetet és a gyermekek önállóságának feltételeit (csoportszoba, öltöző, mosdó önállóságközpontú, esztétikus felszerelése, berendezése, mindennapi élet gyakorlatainak eszközei).
- Az egészséges környezet legfőbb meghatározójának tekintjük a modell értékű felnőttet, aki a nevelési folyamatban természetesen közvetíti az életszeretetet, az egészségvédő szokásokat, kultúrát, aki érvényesíti az egyéni bánásmód elvét, lehetőséget biztosít a mintakövetéses tanulásra.
- Nevelési, fejlesztési, higiénés és esztétikai szempontok, valamint építészeti feltételek figyelembevételével formáljuk a gyermeket körülvevő tárgyi környezetet, biztosítjuk jó közérzetüket, fejlődésük inspirálásának és az izléskövetésnek alapvető feltételeit.
- Az egészséges, kellemes közérzetet kiváltó környezet fontos elemeiként biztosítjuk az állandó tisztaságot, rendet, folyamatos levegőcserét, a megfelelő világítást, a harmonizáló színhatást, a zsúfoltságmentes térelrendezést.
- A bútorok, tárgyak, eszközök beszerzése során arra törekszünk, hogy változatos formában és gyakran találkozhasson a gyermek természetes, nemes anyagokkal.
- Öltözőnkben minden gyermeknek saját szekrényrésze van, elegendő helyet biztosítunk a ruhanemű, cipő rendezett tárolásához, a nyugodt öltözködéshez. Itt helyezzük el a

szülők hirdetőtábláját, ahol tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről.

- Mosdónkban megfelelő méretű és számú eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A vécék előtt függöny biztosítja az intimitást. Minden gyermek fogmosó felszerelésének, törölközőjének, fésűjének higiénéjét folyamatosan biztosítjuk.
- Jól felszerelt tornaszobánkat maximálisan kihasználjuk.
- A gyermekek testi épségének védelme, a balesetek megelőzése érdekében a tárgyi környezet hibaforrásainak gyors megszüntetését, az állandó felnőtt kontrollt, a gyermekbalesetek megelőzését segítő szokás-szabályrendszert biztosítunk.
- Udvarunk jó lehetőségeket kínál a gyermekek napi udvari játékához, edzéséhez, mozgásfejlesztéséhez, levegőzéséhez.

Az intézmény egészségvédő programja

- A családdal és a gyermekkel való ismerkedés folyamatában fontosnak tekintjük az anamnézis felvételét. Feladatunknak tekintjük az óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó betegségek megismerését (asztma, cukorbetegség, allergia) az alapvető tennivalókban együttműködünk a családdal és az orvossal.
- Tudatosítjuk az egészséges életmód alapvető értékeit, az egészséges táplálkozás, a mozgás, a kellő pihenés, a tisztaság, a rendszeresség, a levegőzés fontosságát, valamint a test- lelki - szociális jóllét alapvető összefüggéseit. (Ha társunkkal úgy bánunk, ahogy szeretnénk, ha velünk bannának, mindenkinek jobb kedve lesz, és mindent könnyebben meg tudunk tenni. Amikor lázas betegek vagyunk, semmihez sincs kedvünk.)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása szakszerű, megfelelő óraszámban alkalmazunk logopédust és óvodapszichológust.(a köznevelési törvény előírásainak megfelelően) Tehetséggondozó műhelyfoglalkozást biztosítunk minden nagy csoportos korú gyermek számára.
- Tapintattal kezeljük az alvás alatt bevizelő gyermeket, a családdal és a speciális szakemberekkel együtt segítjük a probléma megszüntetésében.
- A rendellenességek megelőzése és korrekciója érdekében a védőnői, orvosi szűréseket biztosítjuk (látás, hallás, testtartás, fogászati szűrés).
- A fertőzések terjedését a minden óvodára vonatkozó higiénés szabály megtartásával gátoljuk (az óvoda rendszeres tisztántartása a HACCP előírásai szerint, szükség szerinti fertőtlenítés, saját egészségügyi használati eszközök rendszeres ellenőrzése, cseréje, szellőztetés, megfelelő páratartalom, öltözködés, edzés).
- Megbetegedések gyanúja esetén lázat mérünk, csillapítunk és értesítjük a szülőket. A szülők megérkezéséig gondoskodunk a gyermek ellátásáról.
- Törekszünk egy optimális hangerő szint kialakítására – a nyugodt légkör, a halláskárosodás megelőzése érdekében.
- Gondos figyelemmel kísérjük környezetünk állapotát, azonnal kiiktatjuk a balesetveszélyes eszközöket a használatból. A gyermekeket önmaguk és társaik testi épségének megóvására, toleranciára neveljük és képessé tesszük őket a kulturált konfliktuskezelésre.
- Ismertetjük a tárgyakban, eszközökben, helyzetekben rejlő baleset és életveszély lehetőségét, s ezzel felébresztjük a veszélyhelyzetek felismerésére való odafigyelés fontosságát, fejlesztjük önmaguk és társaik iránti felelősségérzetüket.

- Baleset esetén döntünk, hogy szükséges-e az orvosi diagnosztizálás és a sérülés súlyosságától függően azonnal, vagy a gyermek elvitelekor értesítjük a szülőket. A gyermek állapotától függően lehetővé tesszük, hogy ők maguk vigyék orvoshoz a gyermeket oda, ahol számukra megnyugtató ellátásra számítanak.
- Korrekt tájékoztatást biztosítunk a szülők számára minden lényeges eseményről, ami gyermekükkel történt.
- Felhívjuk figyelmüket a balesetmegelőző tevékenységek fontosságára (különös tekintettel a közlekedési szabályok gyakoroltatására, háztartási kisgépek veszélyére stb.).
- Alakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához, a fenntartható fejlődéshez kapcsolódó szokásokat, szoros összefüggésben az egészséges életmóddal és az egészség megőrzésével.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, szülők együttműködésével speciális gondozó, prevenció és korrekció testi-lelki nevelési feladatokat látunk el.

Az intézmény egészségfejlesztési programja

- A gyermekek gondozását nevelőmunkánk alapjának tekintjük, mely nevelőtestület, a dajkák és a család őszinte kapcsolatára, a felnőttek és a gyermekek meghitt, megértő viszonyára, természetes testközelségére, a nevelők hiteles viselkedésére épül.
- A családi légkörrel, az alapvető szükségletek kielégítésével megteremtjük a gyermekek biztonságérzetét, jó közérzetét, melyek feltételei a kedvező nevelő hatások érvényesülésének.
- Nagy hangsúlyt helyezünk minden egyes gyermek testi-lelki- szociális szükségleteinek megismerésére, az egyéni sajátosságok feltárására, az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés alkalmazására.
- A családok bevonásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Az önállóságot segítjük a sürgetésmentes légkörrel, a technikák következetes gyakoroltatásával, a helyes szokások értelmének magyarázatával. A különböző fejlettségi fokon álló gyermekeket támogatjuk, bátorítjuk, egyéni teljesítményüket, önmagukhoz mért fejlődésüket elismerjük.
- Az önkiszolgáló tevékenységek végzése során is megerősítjük a gyermekek pozitív énképét.
- A gondozás alatt is keressük azokat a helyzeteket, amelyek intim beszélgetésekre, a személyes kapcsolatok erősítésére alkalmasak.
- A dajkákat is bevonjuk a gondozás megtervezésébe, a szokásalakítás folyamatába, az azonos gyakoroltatás és bánásmód, ellenőrzés és értékelés érdekében.
- A megfelelő életrend, napirend kialakításában, fejlesztésében partnernek tekintjük a családot.
- A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A rendszeresség és az ismétlődések fokozzák a gyermekek biztonságérzetét. Ezért a napirendnek nagy szerepe van nevelési gyakorlatunkban. Megvalósításában folyamatosságra és rugalmasságra törekszünk.
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása során megőrizzük a szabad játék kitüntetett szerepét, és biztosítjuk a mindennapos szervezett és szabad mozgás lehetőségét.

A környezettudatos magatartás megalapozása

- A csoportok berendezésénél, a játékszerek választásánál a természetes alapanyagúakat előnyben részesítjük.
- Hangsúlyt fektetünk a növények és állatok gondozására (óriás csigákat nevelünk).
- A csoportszobákban élősarkot, természetsarkot alakítunk ki.
- Az udvaron biztonságos játékeszközöket telepítünk, melyek különféle mozgásformák gyakorlására adnak lehetőséget.
- Kresz park használata
- Kiskertünkben zöldség és fűszernövényeket nevelünk.
- Komposztálóban gyűjtjük a kerti hulladékot.
- A kommunális hulladékot szelektíven gyűjtjük.
- Madáretetőket helyezünk az udvarra.
- Megfigyeljük az óvoda környékén élő madarakat. (szajkó, szarka, varjú, cinke, fakopáncs, rigó)
- Naponta fogyasztunk zöldséget, gyümölcsöt.
- Takarékoskodunk a papírral, vízzel, energiával.
- Újrahasznosított játékszereket is készítünk.
- Montessori szellemiségében a kozmikus nevelés segítségével megalapozzuk gyermekeinkben a holisztikus világkép kialakulását.

Gondozás – önkiszolgálás – szokás-szabályrendszer kialakítása

Az egészséges táplálkozás szokásrendjének megalapozása

- Az egészséges táplálkozásra való igény megalapozását az egészségnevelés kulcskérdésének tekintjük. Ezért a családokban kialakult helyes táplálkozási szokásokat megerősítjük, és fokozatosan újabbakkal egészítjük ki.
- Célunk, hogy az évszakok ritmusához alkalmazkodva gyermekeink kapjanak megfelelő mennyiségben és minőségben: zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket, magvakat, hüvelyeseket, könnyen emészthető nem túl zsíros fehérjéket, változatos folyadékféléket.
- Az egészséges táplálkozási szokások kialakításában a leghangsúlyosabb, szemléletünket meghatározó szempontok:
  - feltárjuk a gyermekek egyéni szükségleteit,
  - napirendünk biztosítja a táplálkozások helyes időritmusát, két étkezés között 3 óra különbséget biztosítunk, közben csak folyadékot és gyümölcsöt, zöldséget kínálunk a gyermekeknek,
  - a kellő mennyiségű folyadékbevitelt ösztönözzük,
  - megszervezzük, hogy ne múljon el nap nyers gyümölcs, vagy zöldség fogyasztás nélkül,
  - az egyéni tempót, étvágyat figyelembe vesszük, folyamatosságot biztosítunk,
  - a különféle – főleg ismeretlen – ételek fogyasztását tapintatosan ösztönözzük.

A mozgásigény kielégítése, a rendszeres testmozgás megszerettetése, a testi képességek fejlesztése

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a testi képességek fejlesztése az egészséges életvitel megalapozásának egyik fő pillére. Tudatában vagyunk, hogy a gyermekek

mozgása és játéka a fejlődés megismerésére legalkalmasabb jelzőrendszer. Programunk megvalósításakor figyelembe vesszük, hogy az óvodáskorú gyermekek mozgásaktivitása, mozgásvágya a legerősebb, ezért a mozgásfejlesztés intenzív szakasza az óvodáskor.

- Változatos mozgásingerekkel motiváljuk, hogy gyermekeink nap, mint nap átélhessék a mozgás örömét, jussanak kellő mozgástapasztalathoz mind a nagy, mind a finommozgás területén. Fejlődjön ki életkori és egyéni sajátosságaiknak optimálisan megfelelő helyes testtartásuk, állóképességük, testsémájuk, téri tájékozódásuk, ügyességük a mozgás kivitelezésben.
- Felfogásunk szerint a mozgásnevelés teljessége csak a nevelési területek, tevékenységek integrációjában valósítható meg.
- Az egész nap folyamán szabad és szervezett formában is teremtünk mozgásos alkalmakat mind az épületen belül (csoportszobák, tornaszoba) mind a szabad levegőn, udvarunkon.
- A mozgásfejlesztés szervezése:
  - mindennapos testnevelés naponta 1x15 perc
  - testnevelés foglalkozás hetente 1 kötelező (30-40 perc)
  - a szabad mozgás lehetőségének biztosítása és inspirálása, kezdeményezése.
- A szülők figyelmét is felhívjuk a mozgás kiemelkedő fontosságára az egészség fejlesztésében, az egészséges életvitelben.

Az igényes testápolás szokásrendjének megalapozása

- A testápolás feltételeinek megteremtésével, szokásainak gyakorlásával a gyermekek tisztaságigényét fejlesztjük, egyben egészségvédelmüket biztosítjuk. A testápolási teendők során tanítjuk, gyakoroltatjuk a higiénés WC használatot, az étkezés előtti és szükség szerinti kéz- arcmosást, ebéd utáni fogápolást, fésülködést.
- A testápolás, a tisztálkodási szokások egészségre, esztétikus megjelenésre gyakorolt hatását tudatosítjuk.
- A gyermekeket szükségleteik jelzésére és azok bármikor történő kielégítésére szoktatjuk. Fokozatosan fejlesztjük az önálló kivitelezést az egyéni különbségek ismeretében.
- Az óvodai és családi személyi higiénés szokások összehangolására törekszünk.
- Fontosnak tartjuk, hogy a testápolási folyamatok közben a gyermekek ismerkedjenek testrészeikkel, formáljuk testsémájukat.
- Elmagyarázzuk, indokoljuk, gyakoroltatjuk a vízzel, szappannal, papírral, villannyal való takarékoskosságot – környezettudatosságra nevelünk.

Az öltözködés szokásrendjének formálása

- A szülőket az időjárásnak, a külső-belső hőmérsékletnek és gyermekük egyéni szükségleteinek, önállóságának megfelelő, célszerű, kényelmes, gyermekük egészségvédelmét szolgáló ruha- és cipőviselet biztosítására kérjük.
- Az öltözködés önállóságának, tempójának fejlesztését segítjük a szükséges technikák, a logikus sorrend gyakorlásával.
- Egyéni bánásmódot, differenciált módszereket alkalmazunk.
- Önmaguk és környezetük rendjének, esztétikájának kialakítására, megtartására ösztönzünk, szoktatunk.

A pihenőidő szokásrendjének formálása

- A pihenés, alvás feltételeinek körültekintő megteremtésével szolgáljuk a gyermekeknek legmegfelelőbb életrend, napirend kialakulását. A kényelmes fekhely, a pizsamába öltözködés, a pihenéshez válogatott nyugtató hangulatú mesék, altatók, relaxációs zene napi rituáléjával igyekszünk a pihenőidőt kellemessé, otthonossá tenni a gyermekek számára.
- Figyelembe vesszük az egyéni alvásigényt, kb. 1 óra pihenés után a csendesebb gyermeki tevékenységek személyi, tárgyi feltételeit biztosítjuk a kevesebb alvásigénnyel rendelkező gyermekeknek. A nyári időszakban az iskolába készülő gyermekek választhatnak a pihenés, alvás, vagy más tevékenységek között. Ezzel is előkészítjük őket az új napirendre.
- A szülők figyelmét ráirányítjuk az éjszakai alvásigény kielégítésének fontosságára, a felnőtt tv műsorok, a túlzott számítógép használat káros hatásaira.

A kétnyelvű nevelés megvalósítása az egészséges életmód alakítása során:

- Minden élethelyzetben felváltva beszélünk magyar és angol nyelven, bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét, használjuk a helyzethez kötődő fogalmakat, értékeket, illemszabályokat.
- Étkezés során megnevezzük az ételleket, azok összetevőit, néhány gyűjtőfogalommal ismertetjük meg őket.(pl. zöldség, gyümölcs, főzelék, stb.) mindkét nyelven.
- Terítés közben a térirányok pontos megnevezésével bővítjük szókincsüket.
- Két nyelven fejlesztjük az étkezéshez kapcsolódó, illemmel kapcsolatos kifejezések beépülését mindennapi szóhasználatukba.(pl.: Kérek szépen. Köszönöm szépen. Jó étvágyat kívánok.)
- A testápolási tevékenységek végzése során bővítjük szókincsüket a tisztálkodási eszközök, testrészeik, érzékszerveik megnevezésével.
- Öltözködés során bővítjük szókincsüket a ruhadarabok, öltözködéssel kapcsolatos irányok, testrészeik pontos megnevezésével.
- Fejlesztjük kommunikációs készségüket az udvariassági kifejezések használatával. (Köszönés, kérés, megköszönés, kapcsolatfelvétel, megszólítás).
- A mozgásos tevékenységek, mindennapos testnevelés, edzés során az utasítások megértése két nyelven.
- Gazdagítjuk aktív és passzív szókincsüket a pihenés-alvás előtti mesehallgatás során.
- Az egészséges életmóddal kapcsolatos beszélgetések, szituációs játékok során is törekszünk mindkét nyelv használatára.

3.2 AZ ÉRZELMI ÉS ERKÖLCSI NEVELÉS, SZOCIÁLIS TAPASZTALATOK BIZTOSÍTÁSA

Célunk: A másodlagos szocializáció tervszerű alakítása, a közösség szempontjából értékes, egyénileg eredményes, konstruktív életvezetés megalapozása a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés adaptációjával.

Feladataink:

- Modellértékű bánásmód, viselkedés, kommunikáció
- Az erkölcsi szokás és normarendszer megalapozása
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése
- Egyéni bánásmód, differenciált nevelőmunka
- Kétnyelvű és multikulturális nevelés

Modellértékű bánásmód, viselkedés, kommunikáció

- Programunk megvalósítását indirekt nevelő hatásokra alapozó, érzelmileg azonosulni tudó, elfogadó, segítő, támogató, ugyanakkor kellően határozott, tudatos nevelőtestület végzi, jól felkészült dajkák segítségével.
- Nevelőtestületünk elkötelezett az Óvodai nevelés országos alapprogramjának irányelvei, a Montessori pedagógia és a korai kétnyelvű nevelés iránt. Folyamatos ön- és továbbképzéssel, tréningekkel, a szervezeti kultúra építésével tartjuk karban személyiségünket, hogy önismeretünkre, önbizalmunkra, együttműködésünkre építve fejlődhessünk.
- Barátságos, bizalmat, derűt árasztó alaphangulatot alakítunk ki, amely a gyermekeket kapcsolatteremtésre, játékra, cselekvésre ösztönzi.
- Biztosítjuk az óvodával való ismerkedés, az anyás beilleszkedés lehetőségét már a nyári időszakban. A csoportot felkészítjük az új gyermekek fogadására.
- Nevelési stílusunkat a gyermekek temperamentumának, egyéni sajátosságainak megfelelően differenciáljuk: a meleg-engedékeny (erős), meleg-korlátozó (erős) demokratikus stílus fogadható el számunkra.
- Saját mintánkkal és visszajelzéseinkkel segítjük az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének, saját érzelmeik pontos kifejezésének, az érzelmek feletti (egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelő) kontroll alakulását.
- Alapvető erkölcsi értékeket közvetítünk: együttműködésre, segítőkészre, tisztességes versenyre, az alá – fölé rendelőds, a vezetés és a vezetetség elfogadására, szociális érzékenységre, a szép, a jó felismerésére, megkülönböztetésére nevelünk.
- Alakítjuk a gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatát, ösztönözzük a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására.
- Megalapozzuk az egészség és környezettudatos magatartást az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- Kulcsszerepet tulajdonítunk az óvodapedagógus és az angolul nevelő pedagógiai asszisztens modell szerepének:
  - a tevékenységekben, elsősorban a játékban, társas kapcsolatokban örömet találó, érzelmi biztonságot nyújtó, alkotó légkör kialakulásában,
  - a kapcsolatalakulási, megtartási készségek fejlődésében,
  - az egészséges társas pozíciók, baráti kapcsolatok kialakulásában,
  - a kortárs interakciók fejlődésében,
  - a konfliktus és stresszhelyzetek kulturált megoldásában,
  - a harag agresszivitástól mentes kifejezésében,
  - az önállóság és a belső kontroll megalapozásában,
  - mások véleményére való odafigyelésben,
  - a különbözőség elfogadásában,
  - a kreativitás kibontakozásában,
  - a pozitív érzelmek gazdag kifejezésében, a szépre és a jóra való rácsodálkozásban,
  - a kommunikációs készségek, a figyelmesség, segítőkészség megalapozásában,

- a szülőkkal való nevelőtársi kapcsolat alakulásában.

Az erkölcsi szokás és normarendszer megalapozása

- A gyermekek ismeretében biztonságos eligazodást nyújtó szokás-szabályrendszert alakítunk ki, és azt a felesleges korlátozásokat kerülve, következetesen betartjuk, illetve a gyermekekkel együtt fejlesztjük tovább.
- Pozitív érzelmi kapcsolatot teremtünk a gyermekekkel, elsődlegesnek tekintjük az érzelmi biztonság kialakulását, mely az óvodai nevelő hatások befogadásának feltétele. Nyomon követjük a gyermekek beilleszkedését, szokás-szabály rendszerhez való viszonyulását, társas kapcsolatainak alakulását.
- Világosan érzékeltetjük a gyermekekkel, milyen magatartást, cselekedetet tartunk helyesnek, és mit utasítunk el.
- Személyes jelenlétünkkel képviseljük a csoportos együttlét következő, elemi szabályait:

Úgy viselkedjünk, hogy mindenki jól érezhesse magát csoportunkban! (Csak olyat tegyünk meg másokkal, amit szeretnénk, ha velünk is megtörténne.)
 Igyekezzünk örömet szerezni másoknak, ez mindenkinek jó.
 Segítsünk egymásnak, mikor valakinek szüksége van rá.
 Hagyjuk játszani, tevékenykedni egymást!
 Ha valaki nem tud megegyezni társaival, inkább kérjen segítséget a felnőttektől.
 Aki haragszik, az nem tud jól dönteni. Ezért ilyenkor előbb nyugodjunk meg, akkor találunk jó megoldásokat. (a megnyugtatót tanítjuk: pl. mély levegővétel, a helyzet elhagyása, megbeszélés az óvó nénivel, gondoljunk a közlekedési lámpára: piros – tilos, sárga- gondoljuk ki a megoldásokat, zöld - próbáljuk ki a legjobb megoldást, amit, ha kell egyeztetünk az óvó nénivel – lehet a módszert a heti szociális készség fejlesztés keretében is alkalmazni)
 Vigyázzunk a játékokra, rendesen tegyük azokat vissza a megfelelő helyükre.
 Az óvodában minden játék közös. Lehet vele egyedül és együtt is játszani.
 Jobb lesz a játék, ha egy idő után át tudjuk adni a játékot egymásnak, vagy együtt játszunk vele, és tudunk várni, amikor más nagyon jól játszik vele, nem zavarjuk őt.
 Ha valaki több eszközt választ, mindegyiket a saját helyére tegye vissza.
 Ha valaki rombolókat játszik, a magáét építse és rontsa le!
 Halkan beszéljünk a csoportszobában egymással, hogy kellemes legyen a hangerő.
 Ha valakinek jó ötlete van, mondja el nekünk. Mások ötleteire is figyeljünk oda.
 Ha valaki el szeretné hagyni a csoportszobát, udvart (mosdó, szekrény), akkor szóljon az óvó néninek.
 Megegyezés szerint havonta egyszer otthoni játék behozható, de a tulajdonosa vigyáz rá.

- Arra törekszünk, hogy minél több tapasztalatot szerezhessenek a csoportnormáknak megfelelő társas együttéléstől és saját vágyaik, akaratuk megvalósításáról a csoport összetételéhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez is igazodó tevékenységi és értékelési rendszerben.
- A gyermekek tevékenységéhez fejlettségi szintjüknek megfelelő szabadságot adunk, a határok megjelölésével. A közösségi élet szabályait a gyermekekkel együtt alakítjuk, fejlődési ütemüknek megfelelően.
- Választási lehetőségek teremtésével segítjük az önálló döntés képességének fejlődését.

- Probléma esetén éreztetjük gyermekekkel, hogy csak a nem kívánt viselkedést utasítjuk el, és lehetőséget teremtünk a minél előbbi javításhoz, ha lehetséges, a jóvá tételhez. Szemléletünk, attitűdünk segít a pozitívumokat felismerni, a sikertelenséget elviselni, a változásra képessé válni.
- A közösség formálása és megerősítése céljából kialakítjuk a Montessori csendgyakorlat feltételeit és szokását. A csendgyakorlatot a Montessori kör nyitásokor vagy zárásokor alkalmazzuk napi rendszerességgel a Montessori alapelvek és szemlélet című könyv alapján.
- Szituációs játékokat szervezünk, amelyekben a gyermekek gyakorolhatják a viselkedési, udvariassági formulákat, melyek elősegítik a társas kapcsolatok kialakulását.
- A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett a tradicionális nemi szerepek határait tágítjuk.
- Komplex tevékenységi rendszerrel, egyénre szabott motivációs ráhatásokkal erősítjük a környezettudatos magatartást, az értékek belsővé válását. (takarékoság, növény, állatvédelem stb.)
- Az önismeret, a pozitív, reális énkép formálódása érdekében:
  - Differenciáltan értékelünk, előtérbe helyezzük a gyermekek önmagához mért fejlődését, Nevelőmunkánkban alapnak tekintjük a gyermekek pozitív tulajdonságait, erősségeit, ugyanakkor a fejlődést akadályozó gyengeségek csökkentését.
  - Támogatjuk az önkifejező, a szociálisan elfogadható önérvényesítő törekvéseket, az önálló véleményalkotást, a döntési képességek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
  - Értékelési rendszerünk alapja a pozitívumokra való odafigyelés, a megerősítés, a metakommunikációs eszközökkel, szóbeli megerősítéssel, dicsérettel való szociális jutalmazás és az önmegerősítő tevékenységek, a belső motiváció fejlődésének támogatása. A büntetés mindig a nemkívánatos viselkedés csökkentésére irányul, csak a viselkedést minősítjük, a gyermeket nem. Enyhe büntetőket alkalmazunk: figyelmeztetés, tevékenységből való időleges kivonás a gyermek életkorához mért időtartamban. A büntetés alkalmazásakor is kimutatjuk, hogy bízunk a gyermekben, segítjük a problémás viselkedésről való leszokásban.

Mérei Ferencsel együtt valljuk, hogy a nevelés minősége a léghőrtől és a nevelői céloktól függ.

Programunk megvalósítása során:

- céltudatos, pozitív léghőrt árasztó interakciókkal,
- norma adekvát tevékenységrendszerrel,
- hiteles nevelői magatartással közelítjük a mindennapi nevelési gyakorlatot célunkhoz: a közösségi szempontból értékes, egyénileg (a gyermek adottságaihoz mérten) eredményes életvezetés megalapozása felé.

Az érzelmi intelligencia fejlesztése

- Az élményszerzési lehetőségek biztosítása, a tevékenységek szervezése során a gyermekek belső motivációira építünk, elősegítve az önmotiválás képességének fejlődését, a tevékenységekben való örömteli elmélyülést.
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése érdekében: gyakoroljuk a saját érzelmek felismerését, elfogadását, megélését, a negatív érzelmek kulturált kifejezését, megszelídítését, kezelését,

mások érzelmeinek felismerését, az önmotiválás képességének megerősítését, a szociális hatékonyság, a kapcsolatkezelés fejlesztését, a konfliktus megoldási lehetőségek bővítését.

- Egymás kiváráására, a másik foglalatosságának tiszteltére nevelünk azzal is, hogy minden Montessori eszközből csak egy van a csoportokban.
- A konfliktusokat abban a tudatban kezeljük, hogy érzelmi telítettségük miatt nagy hatással vannak a gyermeki viselkedés további alakulására. A megbeszélés a csoport szokásainak, szabályainak felidézésére irányul - jóvátétel lehetősége, felnőtt segítségül hívása, kilépés a konfliktushelyzetből, mély levegővétel stressz helyzetben stb.
- **A nevelési folyamatban elősegítjük:**
  - az érzelmi és szociális kompetenciák, szociális érzelmek (segítőkészség, együttérzés, különbözőségek elfogadása, bizalom, részvét, szociális érzékenység),
  - az erkölcsi érzelmek, az akarat (önfegyelem, önállóság, kitartás, feladat- és szabálytudat, kudarctűrés, és sikeröröm, őszinteség, igazmondás, lelkiismeret),
  - az esztétikai érzelmek (a szép, az érték, az értékes felismerése és igénylése a viselkedésben, kommunikációban, környezetünkben, a művészi élmény befogadására való igény),
  - az intellektuális érzelmek (kíváncsiság, meglepetés, csodálkozás, elmélyülés) - megélését, gyakorlását, fejlődését.
- A művészeti nevelés eszköztárát tudatosan alkalmazzuk az érzelmi élet és az egészséges szocializáció támogatására (befogadás - alkotás, részvétel örömeinek átélése)
- Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, s úgy formáljuk azokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak a baráti csoportok.
- Hangsúlyt helyezünk az eredményes tevékenységekhez szükséges figyelem és koncentráció, az életkornak és az adott tevékenységi formának megfelelő fegyelmezett magatartás alakulásának fejlődésére. Problémák esetén korai fejlesztést biztosítunk a tanulási és szocializációs zavarok megelőzése, illetve csökkentése érdekében.
- A Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés adaptációjával olyan gazdag tevékenységrendszer, csoportra és egyénre szabott feladatokat, nevelési hatásrendszert biztosítunk, melyekben erősödik a gyermekek:
  - felelősségérzete, önállósága,
  - akarata, az önmotiválás készsége,
  - empátiája, együttműködő készsége, segítőkészsége,
  - anyanyelvi és angol kommunikációs készsége,
  - más kultúrákra való nyitottsága,
  - pozitív énképe, optimizmusa,
  - kezdeményező-készsége.
  - Gyakorolhatják az akadályok leküzdését; a saját siker és kudarc feldolgozását, valamint mások sikeréhez és kudarcához való viszonyulást, konfliktusok megoldását. Szükségük van önkontrollra; saját érzéseik elfogadására, kifejezésére, vágyaik, szükségleteik késleltetésére.
  - Többnyire örömteli közösségi élményeik hatására megalapozódik közösségi beállítódásuk, attitűdjük, erkölcsi értékrendjük, optimizmusuk.
- Értékelési rendszerünk a pozitívumok kiemelésére, a felnőttek bizalmára épül, az egyéni teljesítőképesség figyelembe vételével. A jutalmazás - büntetés jó arányának az 4:1 arányt tekintjük, az eltérően fejlődő, hátrányokkal, tanulási zavarokkal küzdő gyermekeknél

különösen. A peremhelyzetben levő gyermekeket pozitívumaik megerősítésével támogatjuk, hogy megfelelő társas pozíciókat érjenek el.

- A szülőföldhöz való kötődést a szűkebb és tágabb környezet bemutatásával, nemzeti ünnepeink életkornak megfelelő szervezésével, a művészeti nevelés gazdag eszköztárának felhasználásával alapozzuk meg.
- A mi tudat formálásában, a közösséghez tartozás érzésének átélésében az emlékezetes, élményszerzési lehetőségekben gazdag ünnepek szervezését, a hétköznapi és az ünnepi várakozás ritmusának váltakozását kiemelten fontosnak tartjuk.
- Közösségerősítő hagyományokat alakítunk ki a csoport életében. (születésnapok, alvás előtti mese, a másik csoport meghívása stb.)
- Az érzelmi élet és szocializáció fejlődését, a társas pozíciók alakulását a tehetséggondozásban is alapvető területnek tekintjük.
- A csoportok hagyományai, ünnepei a gyermekek összetartozását mélyítik, elősegítik a másodlagos szocializáció élményeinek rögzülését.
- A születésnapok hangulatának, rituáléjának megteremtését fontosnak tartjuk mind az individualizáció, mind a közösségi érzés alakításának szempontjából.

3.3. INTÉZMÉNYÜNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

- Nemzeti ünnepeinket (október 23., március 15., június 4.) csoport megemlékezések keretében tartjuk, megalapozva a gyermekek történelmi ismereteit, felidézve a témához kapcsolódó életkornak megfelelő verseket, dalokat, meséket, történeteket, bemutatva a történelmi személyiségek képét.
  - Beöltözött Mikulás látogatja meg a csoportokat, akit a gyermekek dalokkal, versekkel köszöntenek. Minden gyermek ajándékot kap a Mikulástól.
  - A karácsony érzelmi előkészítése során az adventi koszorú mutatja a gyermekek számára az ünnep közeledtét. A mézeskalácssütés, a díszek készítése, a szeretteinkről való beszélgetések, a szülőknek való ajándékkészítés, a versek, mondókák, dalok hallgatása, tanulása, a közös mozgás, táncolás előzi meg óvodai ünnepünket, amikor a Radnóti Művelődési Házban adott táncszínházi műsor keretében éljük meg az összetartozás élményét.
  - Farsangi multságunk csupa vidámság. A gyermekek jelmezekbe öltöznek, vidám mesét bábozunk nekik, versenyjátékokat játszunk, táncolunk, majd másnap pizsama partit tartunk.
  - Az Anyák napját csoportonként ünnepeljük, ajándékkészítéssel és köszöntők tanulásával hangoljuk a gyermekeket az ünnepre.
  - Az évzáró ünnepélyt szintén a Radnóti Művelődési Házban tartjuk, közös táncszínház keretében, a szülőkkel együttműködésben.
- **Hagyományaink:**
    - a gyermekek születésnapjának megünneplése, a csoport vendéglátásával,
    - ünnepek alkalmával közös csoportdíszítés, ajándékkészítés szeretteinknek,
    - alvás előtti mese, relaxációs zene,
    - látogatás a másik csoportba,
    - nagycsoportosok búcsúztatása,
    - iskolalátogatás,
    - iskolások fogadása,

- gyermekmunkák folyamatos kiállítása,
- családi kert parti.

3.4. DIFFERENCIÁLÁS: A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

- A fejlődés feltételeinek megteremtésére és a gyermek erősségeinek, kezdeményezéseinek támogatására helyezük a hangsúlyt nevelő munkánkban, hogy a gyermekek önmegvalósítása, aktivitása pozitív irányt kaphasson.
- Az egyéni tanulási utak gondozása óvodánkban a gyermekek önmagához mért erősségeinek illetve tehetségcsírájának kibontakoztatását és a gyengeségek kompenzálását egyaránt magába foglalja.
- A nap folyamán minden gyermekkel közvetlen kapcsolatot teremtünk, mindenkire jut egyéni idő is.
- Az individualizáció elősegítése nem jelenti a közösségi magatartás fejlesztésének elhanyagolását. Az a gyermek képes másokhoz alkalmazkodni, másokért tenni, aki jól érzi magát a csoportban, mert megkapja a támogatást személyiségének kibontakozásához, pozitív énképének formálódásához, erkölcsiségének erősödéséhez.
- Az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozás team munkában, „kéttanáros” módszerrel valósul meg. A Montessori óvodapedagógusok az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztenssel együtt a dolgoznak a csoportban. Így lehet megvalósítani a csoporton belüli differenciálás, egyénre szabott fejlesztés feladatát a Montessori pedagógia és a korai kétnyelvű nevelés adaptációjában.
- A logopédus a beszédhibák felmérését és javítását végzi egyéni fejlesztés keretében. Az óvodapszichológus 2013 szeptemberétől a köznevelési törvénynek megfelelően szűréseket végez és a terápiás munkát támogatja, mind a gyermekek, mind a szülők esetében, valamint segíti a pedagógusokat személyiségük karban tartásában.
- A vezető egyéniségek személyiségének formálását közvetett ráhatásban betöltött szerepük miatt kiemelten kezeljük. Ösztönözzük őket a proszociális viselkedések modellálására, mások ötleteinek elfogadására. Megelőzzük a sztárhelyzet kialakulását, arra törekszünk, hogy mindenki értékes tulajdonságai, kompetenciái felszínre kerüljenek a csoportokban.
- Munkánk eredményességét megfigyelésekkel, a gyermeki fejlődés nyomon követésével ellenőrizzük, elemezzük.
- A szülőkkel való kapcsolattartásban, a gyermekek fejlődésének nyomon követésében arra törekszünk, hogy nevelőtársként, együtt alakítsuk ki az adott gyermeknek, családnak legmegfelelőbb intervenciós stratégiát. Szükség esetén indirekt módszerekkel vezetjük rá a szülőket, milyen megoldások lehetnek eredményesek gyermekük nevelésében. Ugyanakkor felvállaljuk a felvilágosító munkát is olyan kérdésekben, melyek nagymértékben befolyásolják a családi nevelés és az óvodánkkal való együttműködés eredményességét. Beszélgetünk például a tévészési szokásokról, az együtt töltött idő fontosságáról, a szülők közötti kapcsolat hatásairól, az együttjátszás, a mesélés szerepéről, a fogyasztói társadalom veszélyeiről, a szülői szerep alakíthatóságáról, a proszociális viselkedések fontosságáról, az empátia, a különbözőségek elfogadásának kérdéseiről elanyagiasodó világunkban.

- Fogadóóráinkon az örömök és gondok meghallgatásával, őszinte figyelemmel és gyermekük alapos ismeretével tiszteljük meg a szülőket, hogy a megfelelő intervenciós stratégia megtervezésének aktív részesei lehessenek.
- A 3 év alatti gyermekeknél a hangsúlyt a gondozásra helyezzük. Türelemmel és odafigyeléssel segítjük beilleszkedésüket az óvodai csoportba. Nagyobb társaiknak példát nyújtunk a toleranciára és az értő segítségnyújtásra. Mivel intézményünkben bölcsődei csoport is működik, ellátásukra leginkább ott kerül sor.

A kétnyelvű és multikulturális nevelés megvalósítása

- A kétnyelvű nevelés óvodai életünk egészét átszövi. A közvetlen nyelvi kommunikáció a kultúra átadás alapja, a legemberibb kapcsolatteremtés. A kortárs interakciók, a kommunikáció fejlődése, tudatos fejlesztése elősegíti a szociális tanulás eredményességét. A kétnyelvű nevelés a más kultúrákra való nyitottság eszközeként is szolgál.

Nyelvi - kommunikációs képességek fejlesztése mindkét nyelven

- Derűs, nyugodt, toleráns, ösztönző, élményszerzési lehetőségekben gazdag, játékos óvodai környezetet alakítunk, amelyben a gyermekek bátran megnyílnak és egymást is meghallgatják.
- Kedvező beszédlelkőrt teremtünk, érzelmekre ható, megértést elősegítő szép beszéddel, helyes kiejtéssel, hangsúlyozással, szemléletes - képszerű kifejezésmóddal nyújtunk modellt.
- Megismerjük a családi nyelvi szocializációt, azt az adott szintet és kommunikációs gyakorlatot, amellyel az egyes gyermek óvodába kerül.
- A megszólalás, az érzelmek, gondolatok kifejezése, a személyközi kommunikáció, metakommunikáció fejlődése alapjának tartjuk a pozitív felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat kialakítását, a felnőtt/gyermek közvetlen, szemtől - szemben beszélő kapcsolatának erősítését.
- A kommunikációs képességek, beszélő magatartás fejlesztésekor támaszkodunk:
  - a jól megragadható életkori sajátosságokra, a tevékenységek érzelem vezéreltségére,
  - az életkor legtermészetesebb tevékenységi formájára, a játéokra, a nagyfokú mozgásigényre, a mozgás, a ritmus, az érzelmek és az ezeket kísérő beszéd kapcsolatára.
- Természetes élethelyzetekben és különféle játékok (szabadjáték, szimbolikus, nyelvi, szituációs, báb, dráma) illetve a kezdeményezések során egyaránt tudatosan fejlesztjük a gyermek beszédészlelését, megértését, kommunikációs képességét, kifejezőkészségét.
- Segítjük a gyermek óvodai szocializációját, interakciós képességeinek (különbözőségek elfogadása, problémamegoldás, kapcsolatteremtés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás, együttműködés) kialakulását.

3.5 AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

3.5.1 ANYANYELVI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Célunk: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése, tudatos, tervszerű hátránykompenzálás és tehetséggondozás a nevelőtevékenység egészében.

Feladataink:

- Előkészített, ösztönző környezet biztosítása
- A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése
- Valamennyi tevékenységforma anyanyelvi nevelési lehetőségeinek kibontakoztatása
- Megelőzés, korrekció

Előkészített, ösztönző környezet biztosítása

Anyanyelvi nevelés Montessori pedagógiai rendszerében:

Montessori nyelvi programjának alapja a gyermek természetes fejlődése, mely nyelvi stratégiának valamennyi tevékenységi formában meg kell jelennie.

A nyelv lehetőséget teremt a kommunikációhoz, a világ megismeréséhez. A nyelv a jeleknek, az elemeknek, a jelentési és szerkesztési szabályoknak a rendszere, összessége. Ha beszélünk, szabályokhoz kell igazodnunk, hogy gondolatainkat közölhessük. A megismerési tevékenységek során a beszédnek egyfajta közvetítő szerepe lesz az egyén és a környezete között. A tárgyak nevükön keresztül rögződnek az ember fejében. Ez a folyamat 10 -12 éves korra tökéletesedik.

A beszélt nyelven kívül szükségünk van az írott nyelv ismeretére is. Az olvasás és írás megtanulása, készségszintű ismerete elengedhetetlen feltétele a műveltség megszerzésének. Montessori pedagógiai rendszerében a gyermekek érdeklődése alapján már az óvodában megkezdődhet az ismerkedés, illetve az írás - olvasás nyomtatott betűkkel.

Eszközei:

- Jelek helyett a gyermekek nyomtatott nagy betűkkel írott nevét alkalmazzuk az öltözőben, illetve a gyermekek személyes tárgyain, eszközein. A csoportszobákban minden eszköz nevét nyomtatott betűkkel kihelyezzük a polcokra.
- Írás előkészítő sablonok, dörzspapír, hangjáték, mozgatható ÁBC, képek a tárgyak, eszközök felirattal

A Montessori - pedagógia szerint a nyelv, mint az emberi kultúra legnagyobb kincse, alapvető fontosságú, mely képessé teszi az embert a gondolatok kicserélésére, egységesíti az egész emberiség gondolkodásmódját a nemzedékek fejlődésén keresztül. Az olvasás és az írás azok a kulcsok, amelyek kinyithatják az összegyűjtött, rögzített és az írás segítségével könyvekben felhalmozott emberi ismeretek végtelen tárházát. Ha képesek vagyunk a nyelvet ebben a megvilágításban látni, nemcsak tantárgyként felfogni, akkor viselkedésünkkel példát mutathatunk és átadhatjuk a gyerekeknek az anyanyelv ismeretét, szeretetét, megbecsülését. Nyitott pedagógusi attitűd és egyenrangú társként való tisztelet alapján erősítjük a kapcsolatot köztünk és a gyerek között, ha meghallgatjuk és támogatjuk abban, hogy sokszor és bátran kérdéseket tegyen föl nekünk.

Montessori tökéletesen kifejlesztett nyelvi programjának alapja a gyerek természetes fejlődése, érdeklődése.

A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése

- Közvetlen, bizalmas kapcsolatot teremtünk a gyermekekkel és a gyermekek között, amelyben az egymásra figyelés, az egymás iránti érdeklődés, a barátságos, meghitt beszélgetés természetes.
- Modellértékű beszéd és nyelvhasználatot, kommunikációt alkalmazunk, közösen formáljuk nevelőtestületünk interakciós kultúráját, melyben kiemelt szerepet játszik:
  - a gyermekek értékelése, a pozitívumokra való odafigyelés, a leíró dicséret alkalmazása
  - a konfliktushelyzetek megoldása,

- a humor, a jó kedv,
  - a felnőttek egymás közötti kommunikációja, (különös tekintettel a szülőkkel való kommunikációra)
  - a különböző tevékenységekhez kapcsolódó szókincs gyarapítása,
  - nyelvünk szépségének érzékeltetése,
  - az udvariassági formák használatának formálása.
- Változatos tartalmú kérdésekkel segítjük a gyermekek gondolkodását, szövegalkotását, ösztönözzük őket saját kérdéseik megfogalmazására.
  - A gyermekek mondanivalójára, kérdéseire minden helyzetben kellő figyelmet biztosítunk.
  - Gyakran kezdeményezünk beszélgetést a gyerekekkel érdeklődésüknek megfelelő témákban, páros helyzetekben is.
  - Segítjük a nonverbális kifejezőeszközök (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet, hangszínnel, hangerővel bánni tudás) megismerését, alkalmazását.
  - Mintát adunk a kapcsolatfelvételre, a beszédpartner meghallgatására, megértésére, a megegyezés módjának, a konfliktus kezelés szóbeli fordulatainak használatára.
  - Támogatjuk az improvizációt, az önkifejező, önértékesítő törekvéseket, a gyermeki kreativitás megjelenési formáit. (halandzsa, szójáték, ismételtetések, bábozás, dramatizálás, szituációs játék).
  - A tehetség gondozás kiemelt területének tekintjük az anyanyelvi nevelést, minden gyermek önmagához mért fejlődését támogatjuk, együttműködésben a családokkal.

Valamennyi tevékenységforma anyanyelvi nevelési lehetőségeinek kibontakoztatása:

- A játék, a tanulás, a munkajellegű tevékenységek, az önkiszolgálás folyamatában egyaránt kiemelt figyelmet biztosítunk a területre jellemző speciális fejlesztési lehetőségekre.
- A báb előadások, színház és múzeumlátogatások, mesélés, verselés, mondókázás, éneklés, rajz, mintázás kézi munka, a művészeti nevelés érzelmi-esztétikai-anyanyelvi fejlesztő hatásait érvényesítjük.
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztését tudatosan összekötjük a nyelvi kifejezőeszközök gazdagításával. (a megoldások sokféleségének bemutatása, cselekedetek elmagyarázása, műveletek szóval kísérése, okok és következmények megnevezése, döntések megfogalmazása)
- A mozgásos tevékenységek és egyéb feladathelyzetek vezetése során a szóbeli kérések és utasítások, a szövegértés – adekvát viselkedés megfigyelésére, fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.
- A napi „Montessori körben” megteremtjük a magyar és angol nyelv egyensúlyát.
- A gyermekek beszédértését, kifejezőképességét, reprodukív képességét (hallás, gondolkodás, figyelem, emlékezet) mindkét nyelven irodalmi alkotásokkal, nyelvi játékokkal, memoriterekkel, képolvasással, dramatizálással, bábozással fejlesztjük.
- A gyermekek érdeklődési körének megfelelően folyamatosan bővítjük anyanyelvi Montessori eszköztárunkat.

Megelőzés, korrekció:

- Az anyanyelvi játékokat tervszerűen, tudatosan alkalmazzuk a mindennapi nevelőmunkában (találós kérdések, nyelvtörők, szólások, közmondások, utánmondás, ellentétpárok, szinonimagyűjtés, főfogalom alá rendezés, szóvonat, barkóba, hangkeresős játékok stb.).
- Az egyes gyermekek fejlettségéhez igazodva, tapintatosan, hibajavítgatás nélkül alakítjuk a beszédészlelést és megértést, a folyamatos, összefüggő, tiszta beszédet, a nyelvi kifejezőkészséget.
- A differenciált fejlesztés során különös tekintettel vagyunk a csendes, halk szavú, keveset beszélő, beszédgátlásos, a beszédkényszeres, beszédhibás gyermekekre.
- Alakítjuk és fejlesztjük a gyermekek beszédtechnikáját (beszédlégzés, artikuláció, beszédtempó, hangsúlyozás, hanglejtés).
- Figyelemmel kísérjük az egyes gyermekek kiejtésének, beszédének fejlődését, szükség esetén azonnal óvodánk logopédusához fordulunk.
- Hangsúlyozzuk a szülőknek az anyanyelvi nevelés kiemelt szerepét (az otthoni lehetőségek tárházát) a gyermekek személyiségfejlődésében.

3.5.2 AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Célunk: A világ felfedezésének, megismerésének örömeire nevelés holisztikus szemlélettel. A gyermekek természetes tudásvágyának fenntartása az önálló tanulás ösztönzésével az óvodai nevelőtevékenység teljes folyamatában.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezés, figyelem, képzelet, gondolkodás) valamint a kreativitás fejlesztése - a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés adaptációjával.

Feladataink:

- Előkészített, ösztönző környezet biztosítása
- Tudatos, tervszerű fejlesztés megvalósítása
- Élmény és tapasztalatszerzési lehetőségek, változatos tevékenységek biztosítása, különböző élethelyzetekben való gyakorlása

Előkészített, ösztönző környezet biztosítása

Az érzékszervek fejlesztése Montessori pedagógiai rendszerében:

Az érzékszervek fejlesztése pontosítja az észlelést és ez serkenti az intelligencia növekedését. A környezettel való szoros kapcsolat, a kísérletezgetés nagyon sok gondolatot ébreszt a gyermekben, melyek alapján alakulnak ki később az absztrakt gondolkodási műveletek. Már a két és fél, három éves gyermek nagyon aktív és szellemileg élénk, benyomások tömegét halmozta fel és szívta magába (abszorbeálta). Lényeges és véletlenszerű benyomások halmozódtak fel a gyerekekben, s jóllehet néha kissé zavarosan, de sok impresszió került a tudatalattijába. Fokozatosan nő az igény, hogy tudatában rendet, világosságot teremtsen, különbséget tegyen a lényeges és lényegtelen dolgok között. Ennek a szükségletnek a felismeréséhez pontos, tudatos, tudományos irányításra van szüksége. Ezt teszi lehetővé az eszközök használata, s a velük végzett gyakorlatok.

Az érzékelést fejlesztő eszközök konkretizált absztrakciónak tekinthetők. Például: színt, dimenziót, formát, illatot, zajt tesznek megfoghatóvá, különbségek és fokozatok szerint elrendezve, ez lehetővé teszi a tulajdonságok csoportosítását és elemzését.

Feladataink:

- Csoportszobáinkban minden Montessori eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Ezzel közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalási, felfedezési, és kreatív gondolkodási lehetőséget teremtünk számukra.
- A Montessori eszközök nehézségi sorrendjében, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelően mutatjuk be azokat, és szükség szerint segítjük a gyermekeket célzott és önálló használatukban.
- Az élmény és tapasztalatszerzési lehetőségek, változatos, önálló felfedezések, gyakorlati problémamegoldás, játékos, cselekvéses tanulást biztosító tevékenységkínálat ösztönző hatásait biztosítjuk.
- Értékelési rendszerünkkel, elsősorban metakommunikációs eszközökkel támogatjuk a Montessori eszközök önálló használatában való elmélyülést, a belső motiváció megszilárdulását, a tudásvágy, érdeklődés megerősítését.
- A szervezett közös tevékenységekben megvalósuló tanulás során a pozitív megnyilvánulások szóbeli megerősítését alkalmazzuk, az önmagához mért fejlődés figyelembevételével.
- A tévedést a tanulási folyamat természetes részeként kezeljük.
- Biztosítjuk a megfelelő helyet és időt a gyermekek számára, hogy addig és annyiszor foglalkozzanak egy-egy témával, eszközzel, amíg érdeklődésük ki nem elégül – mert ezután tudnak motiváltan fordulni egy másik terület felé.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekek érdeklődését különösen felkeltő témakörökben hosszabb ideig tartó elmélyülésre.
- A folyamatos tudásgyarapítást az élet természetes részeként éljük meg, ezzel is követendő mintát nyújtva a gyermekek számára.

Tudatos, tervszerű felkészülés megvalósítása

- Évszakonkénti tanulási tervet készítünk az Óvodai nevelés országos alapprogramja tevékenységekben megvalósuló tanulás területeire, a Montessori pedagógia témaköreire és a korai angol nyelvvelsajátítás anyagára építve:
  - külső világ megismerése - kozmikus nevelés, matematika, anyanyelv,
  - művészeti nevelés, azaz verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
  - mozgás,
  - angol nyelv területein
  - valamint a nagycsoportosok tehetséggondozó műhelye számára.
- Heti ütemtervet készítünk a feldolgozásra kerülő téma és a képességfejlesztés differenciált tervezésével a tevékenységekben megvalósuló tanulás területein, különös tekintettel a tehetséggondozásra és a lemaradások, hátrányok kompenzálására.
- A gyermekek cselekvő aktivitását, kreativitását biztosító tevékenységeket tervezünk.
- Építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Heti rendünk alapján biztosítjuk a különböző tevékenységek megfelelő arányait.
- A gyermekek megismerését, megfigyelését követően egyéni fejlesztési tervet készítünk az erősségek és a fejlesztendő területek kiemelésével. A gyermekek tevékenységeit hetente, fejlődésüket évente kétszer dokumentáljuk az egyéni fejlődési naplóban.
- Komplexitással, illetve projekt módszerrel erősítjük az értelmi nevelés és a művészeti nevelés kölcsön hatásainak érvényesülését mindkét nyelven.
- A témakörök feldolgozását segítő, gazdagító programokat tervezünk: állatkert, múzeumok, Planetárium, piac, pékség, színházak, Harmónia Háza, óvodapedagógus által irányított megfigyelések, kísérletek.

Tapasztalatok, ismeretek rendezése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása

- Montessori pedagógiai rendszerében az eszközökkel való önálló munkálkodásnak és a közös tanulásnak egyaránt nagy jelentősége van. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezését egyéneként és csoportosan is biztosítjuk.
- A Montessori körben komplexen, két nyelven dolgozzuk fel a témákat, naponta más terület kiemelésével – heti rendünk alapján.
- Évente minimum két témát projektben dolgozunk fel, a szülők bevonásával.

3.5.3 A KÉTNyelvű (MAGYAR- ANGOL) NEVELÉS CÉLJA ÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Célunk: Az angol nyelv iránti érdeklődés felkeltése, korai örömteli nyelvtanuláson keresztül az érdeklődés fenntartása, a későbbi nyelvtanulás és idegen nyelven történő kommunikáció motiválása, tehetséggondozás.

Feladataink:

A kétnyelvű nevelés feltételeinek megteremtése

A korai angol nyelvelsajátítás alapelveinek megfelelő nevelőmunka kialakítása

A kétnyelvű nevelés feltételeinek megteremtése

- Olyan környezeti feltételeket teremtünk, amelyben a gyermek a mindennapi élet helyzeteiben aktív résztvevőként, állandóan ismétlődő cselekvések és szóhasználat révén sajátítja el a nyelv alapjait. („kéttanáros” módszer, óvodapedagógus és angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens biztosítása)
- A kétnyelvű nevelés eredményessége érdekében biztosítjuk az óvodapedagógus és az angolul nevelő pedagógus közös tervezőmunkáját, szoros együttműködését.
- Biztosítjuk a két nyelv használatának egyensúlyát.
- Tárgyi feltétel tekintetében biztosítjuk a teljes Montessori eszköztárat minden nevelési-oktatási területre - ezt egészítjük ki az adott témákhoz, projektekhez szükséges általunk készített eszközökkel, angol nyelvet is használva játék közben.
- A dalokon, verseken, szokások, hagyományok megismerésén keresztül betekintést nyújtunk az angolszász, illetve más népek kultúrájába, ezzel is elősegítve a gyermekek nyitottságát.

A korai angol nyelvelsajátítás alapelveinek megfelelő nevelőmunka kialakítása

1.) Játékos tanulással ragadjuk meg és tartjuk fenn a gyermekek érdeklődését

Tekintetbe véve az életkori sajátosságokat a nyelvelsajátítás szinte kizárólagosan játékos formában és dalok éneklésével történik. A dalok tartalmának anyanyelven történő ismertetése és számos nonverbális eszköz (gesztikuláció, arcjáték/mimika, hanghordozás, testtartás) használata segíti a megértést.

2.) Minden lehetőséget megteremtünk a nyelv, a beszéd gyakorlására az egész nap folyamán

Mivel a nyelvelsajátítás folyamata a beszéd és maga a nyelv alkotóelemeinek a kiválasztását, összeállítását, ellenőrzését és újra felépítését is magában foglalja, fontos minden lehetőség megteremtése, ahhoz hogy többször hallják a nyelvi anyagot a gyerekek, legyen alkalmuk kísérletezni vele, ízlelgetni a különböző formulákat, majd kommunikáció során tesztelni helyességüket.

3.) Egyéni bánásmódot és differenciált fejlesztést biztosítunk

A gyermekek motiválásában, a mindennapi helyzetekhez kapcsolódó angol nyelvű kommunikáció szűkítésében, bővítésében, a nekik szóló kérdések, dalos játékok, játékos feladatok tervezésében, megfigyelt, elemzett fejlettségi szintjükből indulunk ki. Kihasználjuk a lehetőséget a párbeszéd helyzetek teremtésére, passzív és aktív szókincsük bővülésének támogatására, a pozitívumok kiemelésére.

Montessori tehetséggondozó műhelyünkben is találkoznak a tehetséggondozásra kiválasztott (összes nagycsoportos korú) gyermekek az angol nyelvvel. A különböző életkor (5-7 év) nem jelent problémát a csoportmunkában, hiszen egyrészt a gyerekek segítik és ösztönzik egymást, másrészt az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens által megfogalmazott kérdések szintje is igazodik a gyermekek egyéni szintjéhez. Az ezt követő önálló munka során nyílik lehetőség a teljesen egyéni foglalkozásra, az idősebb, illetve gyorsabban fejlődő, angol nyelvi területen tehetséges gyermekek plusz igényének kielégítésére.

4.) Hibajavítás helyett jó példát nyújtunk

A korrekció lényegében az ejtett hibák minőségi változásának a megfigyelésére redukálódik. A beszéd tulajdonságait vizsgálva egyértelműen kibontakoznak a nyelv elsajátításának egymást követő szintjei. Ahelyett, hogy ragaszkodna a korrekt forma ismételt hangoztatásához, az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens jó példával, modellértékű beszéddel próbálja rögzíteni a helyes nyelvhasználatot.

5.) Egyszerű formákat használunk, megőrizve a nyelv természetességét.

A gyermek a nyelv egészéből vonja le a következtetéseit, alkot szabályokat, vizsgálja őket és épít új szerkezeteket.

6.) A fokozatosság biztosítása a sikerélmény érdekében

Az angolul nevelő pedagógiai asszisztens legfontosabb szerepének a példaadást tekintjük. Mégpedig a jó beszéd-példa nyújtását. Ahogyan a szülők ösztönösen igazítják beszédstílusukat a gyerekeikéhez, mindig átlagosan egy morfémmel gazdagabb mondatokat alkalmazva, ugyanúgy az óvónő is kérdéseit, mondanivalóját az adott korcsoporthoz alakítja. Törekedve az egyszerűbb nyelvtani formák alkalmazására, a kulcs-szerkezetek hangsúlyozására, az egyszerű hely (itt) és idő (most) használatára és nem utolsó sorban a konkrét nyelvhasználatra (konkrét dolgok és cselekvések) szem előtt tartva a tényt, hogy a gyermek mindig többet megért, mint amennyit használni képes.

A korai nyelvelsajátítás stádiumai

Kezdetben a hangsúly a különböző tárgyak, állatok, személyek neveire helyeződik. Ezeket könnyű szemléltetni, fontos részét képezik a nyelvnek és a legváltozatosabban taníthatók. Ezen a szinten a szókincs több mint 80%-a főnév. A "kétszavas" szinten a gyerekek képesek legalább két szóból álló mondatokat (rövid kérdéseket és válaszokat) alkotni. Ekkorra már 50 szó körüli a szókincs, melyből 75% főnév, 15% ige. Háromtagú kifejezések alkotására általában 200 körüli szó birtokában képesek a gyerekek. A szófajok megoszlása a következő: főnév/ 100, ige/ 60-70, melléknév, névszók/30.

A megvalósítás módszerei, eszközei

A Montessori eszközök használata végtelen lehetőséget nyújt a korai nyelvelsajátítás támogatására. A színekártyák, állatok képei, évszakokat ábrázoló kirakók sorából kiemelkednek a rendkívül sokoldalúan használható, különböző méretű színes rudak. Segítségükkel az alábbi szavak képezhetők és sajátíthatók el: - főnév: rod színek, melléknévek: blue, brown, small(er), short(est) - igék: take, give, choose... - névelők: a, an, the - névmások: it, that, me, him - határozószók; here, there...- tagadó & kérdő alakok: Is this bigger? It is not brown.

A tényleges eszközhasználat mellett: babázás, autózás, állatokkal való játék, tárgyakhoz-cselekvésekhez kapcsolt ismeretanyag, konstrukciós játékok,- szerepjátékok / beszédmodellek

bemutatása, (boltos játék, telefonálás, az orvosnál...) - legfőképpen pedig a dalok, versek ismétlése, mely során a ritmikus hangzású szavak, a bennük rejlő zeneiség és játékosság biztosítja az új ismeret könnyed befogadását.

A szellemi fejlődés tényezői, egyéni sajátosságok

Amíg a gyermekek egy részénél rövid távú memóriával tudunk csak számolni és szükséges, hogy lássák, hallják, megérintsék az eszközöket, amelyekkel műveletet kell végezniük, addig mások tovább "észben tudnak tartani" szavakat, gondolatokat és képesek elvontabb fogalmak, szimbólumok behelyettesítésére. A több dimenzióban, egy időben való gondolkodás és a fő- és alosztályok egymáshoz viszonyításának képessége nem alakul ki 6-7 éves kor előtt.

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

4.1 JÁTÉK

Célunk: Örömteli, élményt adó, elmélyült játéklehetőségekben gazdag óvodai élet kialakítása. A szabad játék túlsúlyának biztosítása mellett a Montessori fejlesztő játékok tudatos alkalmazása. A játék eszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, a szülők szemléletformálása.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus játékbeli szerepének kiteljesítése a szabad játékban (légkör, elegendő idő, játszóhely, eszköz, tapasztalat és élményszerzési lehetőségek, különböző játékformák lehetőségének biztosítása)
- Feladataink az irányított játékok vezetésében, különös tekintettel a Montessori játékeszközökre
- A kétnyelvű nevelés megvalósítása a játék során

Az óvodapedagógus játékbeli szerepének kiteljesítése a szabad játékban

- Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató, illeszkedő, inspiráló jelenlétet, játékkapcsolatot, pedagógiai optimizmust alkalmazunk.
- Személyes bánásmóddal, együttműködéssel, pozitív beállítódással kapcsolódunk a gyermek játékérdeklődéséhez, játékigényéhez.
- Potenciális partnerként vagyunk jelen. (kimutatjuk érdeklődésünket a gyermekek játékával kapcsolatban bármikor játékba hívhatóak vagyunk, de csak a szükséges esetekben avatkozunk be, például a veszélyessé váló agresszív játékba).
- A szabad játék és játszótárs választást biztosítjuk, ösztönözzük, a kreativitást támogatjuk.
- A játékelképzelések megbeszélését inspiráljuk.
- Reflektív szemlélettel szinkronizáljuk a gyermekek játékkal kapcsolatos jelzéseit, majd előkészítjük a gyermekek játékhoz szükséges döntéseit.
- Közvetlen, nyugodt hangvétellel, kongruensen kommunikálunk.
- A nyíltan megfogalmazott gyermeki kérések, kérdések mellett az üzeneteket dekódoljuk, a játékelképzelések kibontakozását segítjük.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjét nyomon követjük, az egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatokat megtervezzük és a megvalósításban elsősorban indirekt módszereket alkalmazunk. (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés, az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkézséggel, önértékeléssel, az önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok)

- A szabad játék elsődlegességét biztosítjuk a pedagógus és a nem pedagógus kollegákkal, szülőkkel való együttműködésben.
- A szülők szemléletét formáljuk, mivel a szülők többsége nem vitatja a játék szerepét e korban, de a fejlődés garanciáját csak kevesen látják benne.

A szabad játékhoz szükséges légkör biztosítása

- Kiegyensúlyozott, derűs, alkotó, ösztönző csoportlégkört biztosítunk, elfogadó, segítő, támogató attitűddel.
- A játék örömet, önállóságát, önkéntességét, szabadságát (tevékenység, társ, hely, eszköz, játékötlet, elgondolás) biztosítjuk, a szociálisan elfogadható önmegvalósítást támogatjuk.
- A szerepjátékba való bekapcsolódáskor az adott játszócsoportra hangolódunk szerepformálásunk során.
- A közösségi élet, a játék szabályait, normáit gyerekekkel és szülőkkel közösen formáljuk, a gyermeki véleménynyilvánítást és döntőképességet erősítjük (épületen belüli és udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések) különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségeire.
- Mintaértékű kommunikációt, érthető, kifejező, hiteles beszédet, nyugodt hangvételt alkalmazunk, az éppen aktuálisan csoportra és egyénre szabottan formálandó szokásokat, normákat hangsúlyozzuk, az együttélés kulturált normáit megerősítjük.
- A pozitív visszajelzések és a bírálat megfelelő arányát biztosítjuk. (játék közben elsősorban metakommunikációval jelezhető a látom, értem, fontos nekem, örülök, hogy jól érzitek magatokat, játék után esetleg az ötletek befogadására, közös eszközkészítésre, játékokkal való bánásmódra, rendrakásra vonatkozóan szóbeli értékelés is elhangozhat, szemmel jelezhetjük a zavaró viselkedés abbahagyásának szükségességét).
- A gyermeki beszédet figyelemmel, érdeklődéssel követjük, a kétoldalú, türelmes meghallgatáson alapuló kommunikációt alkalmazzuk.
- Személyes jelenlétünkkel képviseljük a csoportos együttlét elemi szabályait.

Az elegendő idő biztosítása a szabad játékhoz:

- A folyamatos napirend kialakításával, párhuzamos tevékenységi lehetőségek biztosításával az egybefüggő játékidő növelési lehetőségeit kihasználjuk.
- Az eltérő játékgények figyelembe vétele alapján, a gyermekek játékválasztásához, a játékelgondolások, ötletek megvalósításához szükséges időkereteket rugalmasan biztosítjuk.
- Az előző játék (átmeneti felfüggesztés után) folytathatóságának, a játék befejezhetőségének lehetőségét megteremtjük. (délután, másnap)

A megfelelő játszóhelyek kialakítása:

- Biztonságos, akadálymentes közlekedést, mozgást szolgáló térfelosztásra, a belső terek tagolására törekszünk a csoportszoba adottságainak figyelembevételével.
- A terek változtathatóságát, rugalmas átalakíthatóságát, átjárhatóságát biztosítjuk, inspiráljuk. (eszközök és normák).
- Az óvoda, a csoportszoba játszóhelyeinek terve:
Családi játékok tere (szobai és konyhai kellékekkel, imitációs kiegészítőkkal).
Mesesarok (nyugalmas hely, könyvekkel, bábokkal, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal, szőnyeggel).

Építő – közlekedő játékok tere (különböző kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedési eszközökkel, terepasztalokkal, állatokkal, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel).

Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye (megfelelő eszköztárral, szerszámokkal, inspiráló anyagokkal).

Természetkuckó (az évszakra jellemző megfigyelések biztosítása, gyűjtögetés).

Kincses kosár (érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz takarók, szép anyagok).

Montessori játékeszközök polcai a csoportszoba másik felében.

Játékeszközök biztosítása:

- Az eszközöket, tárgyi felszereléseket biztonságos, ugyanakkor a gyermek számára hozzáférhető módon tároljuk, az eszközhasználat szokásait kialakítjuk, különös tekintettel a Montessori eszközökre.
- Eszközbiztosításban a nemek eltérő játékigényeit szem előtt tartjuk.
- A készen vett játékeszközök mellett, fontosnak tartjuk a játékhoz adott óvodai többletet. pl. közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök. (Nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen, megerősíti a gyermeki kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés, interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömet).

A közös tapasztalat-, élményszerzési lehetőségek biztosítása

- A gyermekek aktuális érdeklődésére alapozott élmény- és tapasztalatszerzési forrásokat biztosítunk az előre tervezett kulturális, hagyományteremtő közösségi programok (lásd érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés) mellett.
- A szülőket bevonjuk az otthoni házkörűli tevékenységek, hobbik, különböző foglalkozások bemutatásába.

Különböző játékformák biztosítása

- **Gyakorló játék:** az érzékszervi-mozgásos fejlődési fázis jellemző játéka, amelyben a cselekvés, az ismétlés a fontos, alapja a későbbi szimbolikus játéknak. A mozgásos gyakorló játékok különösen fontosak, ezeknek teremtsünk teret a csoportban. A gyermekek manipulációs késztetését veszi figyelembe Montessori az érzékelést fejlesztő eszközök kidolgozásánál. (hengerek szintáblák, érzékelést fejlesztő dobozok)
- **Szimbolikus és szerepjáték:** színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás. A szimbolikus játék a szerepjátékot megelőző játékforma. Két formáját ismerjük, egyrészt, amikor a kisgyermek saját cselekvését, viselkedését úgy utánozza, hogy mással végezteti (babák sétáltatása), másrészt, amikor másoknál megfigyelt cselekvést utánoz (pl. a gyermek a felnőttet utánozva lapátolja a havat). Az igazi elmélyült szerepjáték kibontakozása – melynek legfőbb feltétele a tudatos óvodapedagógusi jelenlét, hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek jól érezzék magukat, mert levezethetik szorongásaikat, kijátszhatják legbensőbb, sokszor tudattalan vágyaikat, feldolgozhatják kellemes és kellemetlen élményeiket. A szerepek eljátszása közben fejlődik kommunikációs, metakommunikációs képességük, alkalmazzák ismereteiket, tanulnak egymástól, együttműködnek, segítik egymást, szabályokat alkotnak és alkalmaznak, megismerik egymás szokásait, teret kap fantáziájuk, megerősödnek társas kapcsolataik.

Barkácsolás: a játékuhoz szükséges eszközök, bábok készítését inspiráljuk, a különböző anyagokat és szerszámokat biztosítjuk, olyan anyagokat gyűjtögetünk, amelyeket önállóan meg tudnak munkálni, az elromlott játékok javításában való részvételt, a dramatizáláshoz, szerepjátékhoz való eszköz, kellékkészítést, a kozmikus nevelés közbeni alkotó tevékenységekben való részvételt ösztönözzük.

Dramatizálás, bábozás: gyakran mutatunk be meséket, történeteket bábbal, illetve dramatizálással, segítjük a gyermekek utánzási, önmegvalósítási törekvéseit, ha egy-egy általunk bemutatott mesét, jelenetet el akarnak játszani. Folyamatosan gazdagítjuk bábkészletünket, kellékeinket, hogy a gyermekek spontán módon saját elgondolásaik alapján eljátszhassák irodalmi és más élményeiket gazdag bábkészletünkkel.

- **Konstruáló játék:** olyan tevékenység, amely több munkaelemet is magába hordoz, a megpróbálásból, az utánzásból és a felfedezésből táplálkozik. A Montessori eszközökkel való ismerkedés miatt óvodánkban ez a terület is kiemelt jelentőséget kap.
- **Szabályjáték:** az óvodáskorú gyermek játékpiramisának csúcsa, jellemzője a szabály dominanciája, a szabályjáték a tanulás része, ha az óvodapedagógus tanítja, kezdeményezi. Azonban a szabad játékban is megjelenik, gyermeki kezdeményezésre. A mozgásos, az anyanyelvi szabályjátékok mellett a drámajátékokat alkalmazzuk elsősorban óvodánkban.

A drámajátékok alkalmazása során:

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését érzelmeik kifejezésére, kommunikációjuk gazdagítására, gyakorlási lehetőséget biztosítunk a koncentrációhoz, kapcsolatteremtő, bizalomépítő, kreatívfejlesztő játékokat tanítunk.

A táncszínházi előadásokat mesedramatizálással, zenére mozgással készítjük elő.

Feladataink az irányított játékok vezetésében, különös tekintettel a Montessori játékeszközökre

- Az irányított játékok között kiemelt szerepet biztosítunk a Montessori játékeszközöknek, mind egyéni, mind csoportos alkalmazásban.
- A Montessori játékeszközöket fejlesztendő terület szerint helyezük el, nehézségi sorrendben.
- Az eszközök használatát egyénileg és mikrocsoportos körben mutatjuk be.
- A háromlépcsős leckét alkalmazzuk: Az első a probléma exponálásának és megoldásának bemutatása, a második a passzív tudás, a harmadik az aktív tudás ellenőrzése. A három tevékenység nem feltétlenül egymás után történik, hanem hosszabb – a gyermekek egyéni fejlettségétől, tevékenységben való elmélyülésétől függő – idő elteltével.
- A gyermekek önálló tevékenykedését elősegítjük (az eszközöket annyiszor vehessék elő, és addig játszhatnak velük, ameddig kedvük tartja.)
- A játékeszközök helye, rendje és védelme szokását kialakítjuk, megerősítjük.
- A belső motivációt és a figyelemkoncentrációt tudatosan fejlesztjük.
- Arra törekszünk, hogy a Montessori eszközökkel lehetőleg egyénileg vagy kiscsoportban tevékenykedjenek – elsősorban az eszköz céljának megfelelően használják azokat, de alkalmanként a kreatív felhasználási lehetőségeknek is teret adunk.

A kétnyelvű nevelés megvalósítása a játék során

- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a

beszédkedvet, a közlésvágyat motiváljuk, mindkét nyelven való megszólalás lehetőségét megteremtjük.(a magyarul és angolul kommunikáló kollegák megfelelő időtartamú jelenlétének biztosítása)

- Érdeklődést, komoly figyelmet fejezünk ki a gyermeki közlések iránt, készségesen válaszolunk a kérdésekre mindkét nyelven.
- Játsszótársként, nyelvi kifejezésmintákkal segítjük a játék és a kommunikáció kibontakozását mindkét nyelven.
- A csoport szokás szabályrendszere alapján történő interakciót támogatjuk, különös tekintettel a konfliktuskezelés, az aszertív viselkedés (tud nemet mondani, saját érdekeit képviselni, mások agresszióját, például a csúfolódást, verekedést megfelelően kezelni) nyelvi formáinak gazdagítására.
- A vezető egyéniségek kommunikációs stílusának formálását, a gátlásos gyermekek oldását kiemelten kezeljük.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, közös játékba való beilleszkedésüket támogatjuk, minél több spontán párbeszédet helyzet és célzott, tervszerű anyanyelvi fejlesztés illetve tehetséggondozás biztosításával mindkét nyelven.
- A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszédet támogatjuk verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával.
- Beszédalkalmak teremtésével az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros, illetve angolos mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulását segítjük.

4.2 MŰVÉSZETI NEVELÉS: VERSELÉS-MESÉLÉS, ÉNEK, ZENE ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC, RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

4.2.1 VERSELÉS, MESÉLÉS

Célunk: A gyermekek lelki egészségének kiteljesítése, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésük, belső képalkotásuk elősegítése, az irodalom iránti fogékonyság, az esztétikai értékrend megalapozása.

Feladataink:

- Életkornak, csoportösszetételnek megfelelő, esztétikailag igényes anyag közvetítése
- A verselés, mondókázás, mesélés szeretetére nevelés
- Verselés, mesélés, mondókázás angol nyelven

Életkornak, csoportösszetételnek megfelelő, esztétikailag igényes anyag közvetítése

- Az irodalmi anyagot népköltészeti, klasszikus és kortárs irodalmi művekből válogatjuk ki.
- A meseanyag összeállításában a magyar népmesék túlsúlyát biztosítjuk.
- A versanyagot népi mondókákból, kiolvasókból, játékos nyelvtörőkből, ritmusos, vidám versekből, költői képet megjelenítő lírai versekből állítjuk össze.
- A mindennapos mondókázás, verselés, mesélés óvodai életünk természetes része, mindkét nyelven.
- A magyar mondókákkal, versekkel, mesékkal felkeltjük a gyermekek érdeklődését a magyar nyelv szépsége, zeneisége, gazdag kifejező ereje iránt, ugyanakkor az angol mondókákkal, mesékkal megalapozzuk a más népek nyelvének elsajátítása iránti pozitív attitűdöt, érdeklődést.

- A **kisebbségi meséit** úgy választjuk meg, hogy egyszerűek, jól érthetőek legyenek, cselekményüket követni tudják a gyermekek. Fokozatosan juttatjuk el őket a mondókajátékoktól az állathang-utánzásos, felelgetős mesemondókákra, láncmesékre keresztül a több fázisos szerkezetű állatmeséig, népmeséig, az egyre bonyolódó és hosszabbodó prózai meséig.
- A **nagyobb meséit** a cselekményesebb népmesék, állatmesék, klasszikus tündérmesék, tréfás és klasszikus, illetve kortárs műmesék közül választjuk ki. Ezek drámaiságukkal, eleven párbeszédekkel, a jellemek kiszínezésével, a szövegrészek és helyzetek ismétlődésével nyújtanak örömet, esztétikai és erkölcsi élményt a gyermekeknek.
- Ezt a tevékenységi területet a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésében elsődlegesnek tartjuk. Rendkívül fontos az anyanyelvi fejlődésben lemaradt gyermekek mesélés, verselés iránti igényének felkeltése. A tehetséggondozásra is kiváló lehetőségek rejlenek a fogékonyabb gyermekek számára válogatott versek, mesék közvetítésében, eljátszásában.
- A mesékkel feltárjuk a gyermekek számára a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és a megfelelő viselkedésformákat, az emberi kapcsolatok sokszínűségét, a természet jelenségeit.

A mondókázás, verselés, mesélés szeretetére nevelés

- Nyugodt, szeretetteljes, bizalommal teli óvodai környezetben, a gyermek spontán kíváncsiságára, aktivitására támaszkodva, egyéni sajátosságaira alapozunk, értékes műveltségi anyag közvetítésével valósítjuk meg az irodalmi nevelést.
- A gyermek érzelmi biztonságát, a csoportba illeszkedését ölbéli játékokkal segítjük, ritmikus mondókákkal, énekekkel fokozzuk, elősegítve az egészséges érzelmi kötődést.
- Közös játékaikkal segítjük az egymásra figyelmet, az összetartozás érzésének kialakulását, a ritmus és a térben való mozgás fejlődését.
- Naponta többször felidézünk spontán helyzetekben is mondókákat, verseket.
- Az új verseket a gyermekek élményeihez, adott helyzet hangulatához, jelképekhez kapcsoljuk, így idézzük fel.
- A **meséhez szükséges hangulatot** pedagógiai tapintattal, a személyes kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel, ismétlődő szokásokkal, rituálékkal teremtjük meg. (gyertyagyújtás, mesepárna, körfonal)
- Előadásmódunkkal elősegítjük az átélést, a belső képteremtést, az élmények maradandóságát.
- **Naponta mesélünk** a gyermekeknek, arra törekszünk, hogy legyen kedvenc meséjük, melyet sokszor szeretnének hallani, felidézni. Egy-egy mesét hosszabb ideig mesélünk, hogy előkészítsük a későbbi dramatizált megjelenítést.
- A mesélés egyik rendszeresen, nap, mint nap megvalósuló formája az elalvás előtti mesélés.
- A gyermekek szövegértését az ismert mesék képsorozatainak összeválogatásával, mesekönyv készítésével, egy - egy szereplő közös jellemzésével, egy-egy fontos mesejelenet felelevenítésével is ellenőrizzük.
- Az **anyanyelvi nevelés egyik fontos eszközeként** használjuk a bábót, mellyel indirekt módon segítjük a gyermekeket a magyar nyelv használatában, a kapcsolatteremtésben és kapcsolattartásban egyaránt. Az érzelmeink keresztül látó gyermeket segítjük bábjátékában vagy nézőként, vagy cselekvő partnerként önmagát és a világot megismerni, emberi kapcsolatait megteremtteni, mélyíteni, hogy belülről tapasztalja meg és élje át a pozitív

erkölcsi tulajdonságokat. Ezzel az élménnyel és tapasztalattal hozzásegítjük a gyermekeket a helyes cselekvések megtalálásához a valódi világban is. A báb használatával a gyermekek gátlásainak oldását segítjük azáltal, hogy a " báb mögé bújva" bátran lehetnek önmaguk és formálhatják a történetet, beszélhetnek. Ehhez a bábos önkifejezési formához megfelelő méretű, gyermek kézzel mozgatható bábokat biztosítunk.

- A **dramatikus játékhelyzetek** megteremtésével, a benne megformált szerep tapasztalataival, az irodalmi és az együttes játék tevékenységek élményeivel segítjük a gyermekeket eljutni a közös dramatizáláshoz, melyben örömet jelent számukra az utánzás, az átváltozás, a furfang, a ceremóniák átélése.
- A kisebbek dramatizáló játékát kellékekkel, egy-egy szerep kiválasztásával segítjük, míg a nagyobbaknál már törekszünk a szerepnek megfelelő viselkedés, a történet időrendi sorrendjének megfelelő kialakítása, az érzelmek megjelenítése, a nyelvi kifejezések használata elősegítésére.
- Az irodalmi élmény, légkör, környezet megteremtésével, az eszközök, kellékek, jelmezek segítségével ösztönözzük a gyermekeket a történetek kreatív megformálására. Fontosnak tartjuk, hogy fantáziájuk által létrehozott cselekményeket jelenítsék meg, hogy ünnepeken közösen bábozzanak, dramatizáljanak.
- Az irodalmi élményeket a zene, a mintázás, rajzolás, a játék, mozgás, a hagyományok és szokások segítségével is elmélyítjük. Így többféle módon átélt és kifejezett élmény részeseivé válnak a gyermekek.
- A gyermekek saját vers- és mesealkotását, mint az önkifejezés egyik módját, valamint ennek mozgással és ábrázolással történő kombinálását csoportos helyzetben és egyénileg is inspiráljuk.
- Folyamatosan mintát nyújtó beszédviselkedésünkkel segítjük a jó beszédhallás, helyes ejtés, nyelvtanilag megfelelő beszéd kialakulását. Érdekes, új fogalmakkal ismertetjük meg a gyermekeket, ezáltal gyarapítjuk aktív és passzív szókincsüket. A bábozás, dramatizálás, mese kitalálás, befejezés, folytatás lehetőségeinek megteremtésével alkalmat teremtünk az összefüggő beszéd és párbeszéd gyakorlására, kommunikációs jelrendszer alkalmazására, nyelvi emlékezet és gondolkodás fejlődésére, valamint a gyermekek szabad önkifejezésének kibontakozására.
- A szülők figyelmét ráirányítjuk a rendszeres mesélés, az élőszó, a beszélgetés fontosságára, ötleteket adunk az otthoni mesetár összeállításához.

Verselés, mondókázás, mesélés angol nyelven

- Az általunk összegyűjtött angol vers, mondóka, mese anyag elsősorban a gyermekek szókincsének bővítését, a passzív szókincs aktivizálását, idegen nyelvi megszólalásuk ösztönzését szolgálja.
- A szakember példaértékű előadásmódjával, kiejtésével is segíti a nyelvelsajátítást, motiválja a gyermekeket, illetve megszerettedi velük az idegen nyelvet.
- A vers, mondóka és mese kiválasztása során figyelembe vesszük azt az elvet, hogy a meglévő szókészleten túl, mindig megfelelő arányú (körülbelül 20%) új szókincs, kifejezés is bevezetésre kerüljön. Ennek megértését a már ismert szókörnyezet, a pedagógusi előadásmód segíti, az anyanyelvi módszernek megfelelően. A dramatizálás során a nyelvi tartalom kifejezésére kerül sor.
- A verselés, mondókázás, mesélés során törekszünk annak dramatikus elemekkel való előadására.
- Miután a passzív szókincsbe bekerült az új kifejezés, lehetőséget biztosítunk további dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok segítségével annak aktivizálására.

- A nyelv ritmusa, dallama, a szavak hangsúlya, hanglejtése alapvető hangsúlyt kap a vers, illetve mondóka készlet kiválasztásánál.
- A mesék kiválogatása során fontos alapelv, hogy olyan nyelvi formulák ismétlődjenek a történetben, melyeket a gyerekek saját élethelyzeteikben is tudnak alkalmazni.
- A mesélés során az interaktivitás fontos szerepet kap, hiszen elősegíti a történet megértését, illetve az alapszókincs aktivizálását, így sikerélményt biztosítva idegen nyelven.

4.2.2 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Célunk: A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, az éneklés, az énekes játékok, gyermektánc megszerettetése, a zenei ízlés formálása. A zene és a közös játékok örömeinek megélésén keresztül a szociális, értelmi, kommunikációs, mozgásos képességek komplex fejlesztése.

Feladataink:

- A zenei anyagok életkornak megfelelő válogatása és közvetítése
- A zenei tevékenységek változatos formáinak biztosítása
- Angol nyelvvelsajátítás zenei anyagok felhasználásával

A zenei anyag életkornak megfelelő válogatása és közvetítése

- A **zenei anyanyelv megalapozására** törekszünk, ezért a dalanyag összeállításában a néphagyomány gazdag gyermek és népdalkincséből válogatunk, amely segítségével átörökítjük a magyar zene dallamvilágát, a hozzá tartozó népszokásokat, hagyományokat, megéreztetjük az összetartozás, a közös éneklés és mozgás örömét.
- Jó hangulatú mondókázással, énekléssel, hangszerjátékkal, énekes beszélgetéssel alapozzuk meg a csoportok zenei légkörét. Tiszta, szép énekléssel, hangszerjátékkal, igényes zenehallgatási anyag biztosításával esztétikai élményt nyújtunk a gyermekeknek, átadjuk a zenélés örömét, a zene keltette emóciókat.

A zenei tevékenységek változatos formáinak biztosítása

- A **kisebбекet** az anya - gyermek érzelmi kapcsolatát idéző ölbéli játékokon keresztül magyar népi mondókákkal, kis hangterjedelmű dalokkal ismertetjük meg. A játékos utánozó mozgással kísért mondókázások és dalolgatások segítségével egyre nagyobb érzelmi biztonsághoz juttatjuk a gyermekeket és lehetővé tesszük, hogy közben tapasztalatokat gyűjtsenek az együttes játék, mozgás örömeiről. A gyakori ismétlések egyre jobban segítik az éneklési készség fejlődését.
- A gyermekek megfigyelik környezetük hangjait, beszédükben, mondókázás, énekelgetés közben gyakorolják a halk - hangos, magas - mély, gyors - lassú különbségeit. Mozdulataikkal az egyenletes lüktetést érzékelik.
- A **nagyobbak** már szívesen és sokat énekelnek. Dalos játékaik 6 hang terjedelmű pentaton dallamok. Éneklési készségüket folyamatosan fejlesztjük a tiszta éneklést segítő légző és hangképző gyakorlatokkal. Zenei hallásukat finomítjuk a magas - mély, halk - hangos, gyors - lassú relációk gyakorlásával, a dallamfelismerő, dallambújtató játékokkal. A hangszínfelismerésben egyre árnyaltabb megkülönböztetésre készítetünk. Kialakítjuk az egyenletes lüktetés, motívum hangsúly biztonságos érzékelésének képességét, majd ezekre építjük a dalok, mondókák ritmusának megéreztetését, a különböző ritmusvisszhang

játékok megismerését. A ritmushangszereket az egyenletes lüktetés, a ritmus, a halkhangos, a gyors - lassú, a motívumhangsúly kiemelésére is alkalmazzuk. Közösen is készítünk egyszerű ritmushangszereket dobozokból, termésekből barkácsolással.

- Gazdag mozgásanyagú dalos játékokkal ismertetjük meg a gyermekeket, egyszerű tánclépéseket sajátítottunk el. Mindezekkel elősegítjük az esztétikus, szép mozgás fejlődését és kialakítjuk a lányos és fiús viselkedésformákat tánc közben.
- A zenei alkotókedv felébresztésére változatos játékokkal adunk mintát és gyakorlási lehetőséget a gyermekeknek.
- A két nyelven tanult mondókák, énekes játékok gyakorlásával elősegítjük a helyes artikuláció fejlődését. Mondókákkal a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta kiejtését, a jó beszédritmus érzékelését fejlesztjük. Az énekes szövegek hanglejtésével, hangsúlyával, ritmusával a magyar nyelv kifejező erejét érzékeltetjük. A zenei anyagokban előforduló szavakkal, fogalom párokkal gazdagítjuk a szókincsüket, megértésüket és használatukat éneklés, mozgás közben sajátítottuk el.
- A zenei nevelésben arra alapozunk, hogy a jókedvű játék a zenei képességeket fejleszti, a zenei feladatok megvalósításában a játékoság elvét érvényesítjük, a zenei és más nevelési területek komplexitását biztosítjuk mindkét nyelven.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését a zenei nevelés területén a terápiás hatásokra alapozva és a tehetségcsíráknak biztosított gazdagító programokkal végezzük.

Angol nyelvelsajátítás zenei anyagok felhasználásával

- Az angol nyelv prozódiajának elsajátításában, a nyelv megszerettetésében bevált módszer a dalok használata.
- Az általunk bemutatott gyermekdalok a gyermekek alap szókincsének, valamint helyes kiejtésének kialakításában fontos szerepet foglalnak el.
- A jól kiválogatott gépi zene nagymértékben motiválja a gyermekeket az angol nyelvű gyermekdalok éneklésére.
- A dalok összeválogatásának fő szempontja továbbra is az angol nyelv elsajátításának támogatása, motiválása, ugyanakkor az angol gyermekdalokkal, mondókákkal gazdagítjuk a gyermekek zenei nevelését is.
- A gyermekek számára válogatott angol gyermekdalokat mozgással, játékkal kísérve mutatjuk be, mely biztosítja a gyermekek aktív részvételét, s így még eredményesebbé teszi a nyelvelsajátítás folyamatát.

4.2.3 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Célunk: A változatos alkotó tevékenységek örömteli gyakorlásával, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a saját képi formanyelv, az alkotó, kreatív önkifejezés fejlődésének elősegítése tudatos, differenciált képességfejlesztéssel. Az esztétikai élmények befogadásának megalapozása, igény kialakítása saját megjelenés és a környezet esztétikai formálására.

Feladataink:

- A feltételrendszer megteremtése
- A tevékenység változatos formáinak biztosítása
- Kétnyelvű nevelés megvalósítása

A feltételrendszer megteremtése

- Csoportjaink, óvodánk tárgyai, dekorációi izlésesek, színviláguk harmonikus. Az alkotó tevékenységek helyét úgy alakítjuk ki, hogy természetes fény érje az asztalokat és az eszközök állandó jelleggel elérhetőek legyenek.
- Jó minőségű eszközöket biztosítunk, azok biztonságos használatára szoktatunk, kialakítjuk a tevékenységekhez kapcsolódó egészségügyi és magatartási szokásokat.
- Természetes anyagokat gyűjtünk a gyermekekkel közösen, felhasználásukkal gazdagítjuk az ábrázolási tevékenységeket.
- Élményszerzési lehetőségeket teremtünk, a szűkebb és tágabb környezetben látható esztétikus jelenségeket megfigyelgetjük.
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését az alkotó tevékenységek iránt, követésre méltó, alkotásra készítő példát nyújtunk, a sokféle lehetőség közötti szabad választással.
- Az új technikák elsajátításának, gyakorlásának lehetőségét minden gyermek számára egyénileg is motiváljuk.
- Egyénileg segítjük a jó ceruzafogás kialakulását, a finommozgás fejlődését.
- Egymás alkotásaira való rácsodálkozást, egymás elismerését erősítjük.
- Ötletadással ösztönözzük az egyéni és közös alkotások létrejöttét, elősegítjük a tevékenység örömeinek átélését, az együttműködési készség, feladattartás fejlődését.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek számára fontosabb a tevékenység, mint annak eredménye, értékelésünket az egyes gyermek egyéni fejlettségéhez igazítjuk, a pozitívumokat kiemeljük, megerősítjük, a lemaradásokat tapintattal kezeljük.
- A szülők szemléletét formáljuk a gyermeki alkotások elismerésére.
- A gyermekek alkotásait összegyűjtjük, elemezzük, a gyermeki fejlődés nyomon követésében fontos szempontként kezeljük.

A tevékenységek változatos formáinak biztosítása

- Oldott, érzelmi telítettséget biztosító légkört teremtünk, motiváló magatartásunkkal fokozzuk a vizuális közlés iránti belső vágyat, igényt, tág teret biztosítunk az egyéni elképzelések kifejeződésének.
- Sokféle lehetőséget biztosítunk a manuális tevékenységek gyakorlására, elősegítjük a finommozgások, értelmi képességek, képszerű gondolkodás fejlődését.
- A **kiseb**b gyermekek építés, firkálás, gyurkálás közben ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel valamint az alapvető technikákkal. Tapasztalatokat szereznek a színek, formák világáról, tájékozódnak a tér síkjában, képeket készítenek érdeklődésük, kedvük szerint, emlékképeik, képzeletük nyomán, melyben variálják, gyakran ismétlik saját motívumaikat. Ismerkednek az agyagozással, vizes homokkal, só - liszt gyurmával, egyszerű sík és térbeli formákat hoznak létre.
- Feladatunknak tartjuk, hogy a **nagyobb**ak emlékeztük és megfigyelő-képességük segítségével, saját elképzeléseik alapján jelenítsék meg élményeiket, környezetükben történt eseményeket, cselekményeket. Sík- térbeli ábrázolásukban a képi elemeket egymáshoz, egymás mellé rendeljék és egyszerű összefüggéseket is megjelenítsenek. Emberábrázolásukban kifejezőbbé váljanak a részformák és egyszerű mozgások. Plasztikai alkotásaik egyre kidolgozottabbak legyenek, a kész munkákat, figurákat játéukban használják fel. Változatos technikákat gyakoroljanak, egyre önállóbb, kreatívabb alkotásokat hozzanak létre, felhasználva a természetes anyagokat.

- Tevékenység közben megismertetjük a különböző anyagok, eszközök, technikák nevét, használati módját, gazdagítjuk a gyermekek szókincsét, bővítjük a nyelvhasználat területeit a kapcsolatok teremtésében, tartásában. Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy tevékenységeiket szóban is fejezzék ki, mondják el a hozzáfűződő élményeiket, alkotásaiknak adjanak címet. Segítjük nyelvi gondolkodásuk, kifejezőképességük fejlődését, gyakoroltatjuk a térbeli irányok, arányok nyelvi kifejezését mindkét nyelven.
- A tevékenységi területen lemaradó gyermekek számára egyénileg motiváló, saját szintjéhez igazodó, finommozgást fejlesztő lehetőségeket kínálunk fel, a tehetségcsírával rendelkező gyermekek számára gazdagító programokat biztosítunk. (festmények, szobrok, népművészeti alkotások, albumok, új technikák bemutatása)
- A családi nevelésben folyamatosan erősítjük az ábrázolási lehetőségek biztosításának fontosságát, kiemeljük személyiségfejlesztő hatását.

Kétnyelvű nevelés megvalósítása

- Az angol nyelvvelsajátításának természetes részeként alkalmazzuk az alkotó tevékenységek angol nyelvű instruálását, támogatását is. (Szókincsbővítés kiterjed minden eszközre, technika megnevezésére, témákra, stb.)
- Az alkotómunkát gyermekdalokkal kísérve segítjük a nyelv felszabadultabb használatát, mivel a közvetlen figyelem az alkotáson van.

4.3 MOZGÁS

Célunk: A rendszeres egészségfejlesztő testmozgáshoz való pozitív viszony megalapozása, a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatásának biztosítása. A mozgáskoordináció, a nagy- és finommozgások intenzív, differenciált fejlesztése, az egészséges életmódra nevelés hatásainak kiegészítése, a személyiség erkölcsi, akarati tulajdonságainak megerősítése.

Feladataink:

- A spontán, a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek feltételeinek biztosítása az épületben és a szabad levegőn.
- Irányított mozgásos tevékenységek szervezése az óvodai élet minden napján az épületben és/ vagy a szabad levegőn.
- Az angol nyelvvelsajátítás elősegítése mozgásos játékokkal

A spontán, a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek biztosítása az épületben és a szabad levegőn:

- Megismerjük a gyermekek mozgásigényét, fejlettségét, terhelhetőségét.
- Kialakítjuk a helyszínek megfelelő szokásokat, szabályokat – játszószobában, tornaszobában, udvaron - különös tekintettel a balesetvédelemre, az egyes eszközök biztonságos használatára.
- Egyéni lemaradások esetén a mozgásra ösztönzés, a differenciált készség, képességfejlesztés mellett a szülőknek kompenzáló mozgásos játékokat ajánlunk, kezdeményezzük a segítő szakemberekkel való együttműködést.
- Az eltérő mozgásfejlődésű gyermekeket jelezzük a szenzomotoros fejlesztést végző kollégának.
- Udvarunk felszerelését jó idő esetén kiegészítjük a tornaszoba mozgásfejlesztő eszközeivel.
- Minden lehetőséget kihasználunk a szabad levegőn való spontán mozgásos játéklehetőségek biztosítására az évszakok sajátosságainak megfelelően.

Irányított mozgásos tevékenységek szervezése az óvodai élet minden napján az épületben és/ vagy a szabad levegőn

- A gyermekek alapvető testi képességei (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) mellett az értelmi struktúrák és a szociális képességek differenciált fejlesztését elősegítő mozgásanyagot biztosítunk.
- A heti kötelező foglalkozások anyagának összeállításánál szem előtt tartjuk a mozgáskoordináció, a nagymozgások, testséma, egyensúlyérzék, téri tájékozódás, oldaliság, keresztcsatornák és a finommozgás életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő fejlesztését, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- Gondot fordítunk a gerinc és lábboltozat deformitásainak megelőzésére, és a foglalkozások anyagába beiktatunk prevenciót szolgáló, tartásjavító és izomerősítő, valamint lábboltozat erősítő gyakorlatokat.
- Az egyes mozgásformák gyakorlására többszöri lehetőséget biztosítunk a készségszintű elsajátítás érdekében.
- A gyermekeket megismertetjük testrészeikkel, fejlesztjük testsémájukat, térészlelésüket, ritmusérzéküket, szerialításra való képességüket, bőr- és izomérzékeltetésüket.
- Változatosan használunk kézi- és tornaszereket (labda, ugrókötel, kendő, szalag, karika, bordásfal, tornaszekrény, tornapad, stb.).
- A **mozgásos játékokat** tekintjük az irányított mozgás, a heti nagy testnevelés és a mindennapi egészségfejlesztő mozgás legfontosabb eszközének.
- Kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazásával fejlesztjük társra figyelési, együttműködési képességüket, akarati tulajdonságaikat, szabály- és feladattudatukat, feladattartásukat és kitartásukat.
- Versenyjátékok során alakítjuk kudarcűrő képességüket, a sikerélmények egészséges átélését.
- A mozgásos feladatok végzése során folyamatosan gyakoroltatjuk a mozgáshoz köthető fogalmak, formák, megnevezését.
- Jó időben a szabadban, kedvezőtlen időjárás esetén a csoportszobáinkban a Montessori kör keretében tartjuk a mindennapi egészségfejlesztő tornát.
- Járással, futással, mozgásos játékokkal és légző gyakorlatokkal biztosítjuk a gyermekek felfrissülését, örömteli mozgását.
- Világos, konkrét, egyénre szabott értékeléssel támogatjuk a pozitív énkép alakulását.
- Bővítjük aktív és passzív szókincsüket a különböző testrészek, térirányok, mozgással kapcsolatos szakkifejezések használatával.
- Megismertetjük őket a tárgyak, tornaeszközök neveivel, cselekvések megnevezésével, az igék különböző módú, idejű, ragozású alakjaival, térbeli, időbeli, mennyiségi, hasonlósági relációkkal.

A differenciált képességfejlesztés hangsúlyai:

3-4 évesek:

játékba ágyazott nagymozgások gyakorlása, futások, járások, ugrások
elemi mozgások – kúszások, mászások – begyakorlása
egyensúlyérzék fejlesztő játékos forgások, hintázások, billegő gyakorlatok
testsémát fejlesztő játékos gyakorlatok

4-5 évesek:

nagymozgások játékos fejlesztése, futás, járások, ugrások

elemi mozgások gyakorlása
egyensúlyérzék, testséma, oldaliság fejlesztése
téri irányok gyakorlása mozgásokkal

5-7 évesek:

nagymozgást, egyensúlyérzékét fejlesztő gyakorlatok
testséma, oldaliság, keresztcsatornák fejlesztése
koordinációt, szerialitást, finommozgást fejlesztő mozgásgyakorlatok

Az angol nyelvelsajátítás elősegítése mozgásos játékokkal

- A mindennapos testnevelés vezetése felváltva történik magyar és angol nyelven.
- A mozgás idegen nyelvű irányítása felgyorsítja a nyelvelsajátítás folyamatát.
- A szókincsbővítésben kiemelten a cselekvések, igék használata dominál.
- A kisebbek beszédértése a helyzet megértésén alapul, amelyet segít a vegyes korosztályú csoportokban a nagyobbak mintája. Ez további sikerélményhez vezet, amely segít kialakítani a kicsiknél a nyelvhez való pozitív viszonyulást. Így alapozzuk meg ennél a korcsoportnál a további idegen nyelvi fejlődést.

4.4 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE – A MATEMATIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSE, KOZMIKUS NEVELÉS

Célunk: A természeti – emberi – tárgyi környezet cselekvő felfedezéséhez, megismeréséhez fűződő pozitív érzelmi viszony, holisztikus szemlélet alakítása, az értékek védelmére, megőrzésére nevelés, a fenntartható fejlődés elveinek, szokásainak megalapozása. Az önálló véleményalkotás, döntési képesség, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, matematikai tapasztalatok gyarapítása.

Feladatok:

A szervezett tapasztalatszerzés tervszerű gazdagítása

A környezet védelméhez, megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása

Matematikai tapasztalatok bővítése - A matematikai gondolkodás fejlesztése Montessori módszerekkel

Kétnyelvű nevelés megvalósítása

Szervezett tapasztalatszerzés tervszerű gazdagítása

- A gyermekek szűkebb, tágabb környezete iránti érdeklődését támogatjuk, motiváljuk.
- Építünk a gyermekek előzetes tudására, tapasztalataira.
- Megismertetjük a gyermekeket világunk kialakulásával, fejlődésével és az ezekkel kapcsolatos összefüggésekkel.
- A szűkebb természeti, emberi, tárgyi környezet ismertetésében a helyi adottságokból adódó élmény és tapasztalatszerzési lehetőségeket kihasználjuk.
- Megismertetjük a gyermekeket tágabb természeti, társadalmi környezetükkel, szülőföldjükkel, a hazai táj, a helyi népszokások, családi hagyományok és a tárgyi kultúra értékeivel.
- A gyermeki felfedezések, rácsodálkozások örömét cselekvéses tanulással biztosítjuk.
- Környezet tárgyai, jelenségei tevékeny megtapasztalását és felidézését minél több érzékszerv bevonásával segítjük.

- A gyermekek érzékszerveinek, megfigyelőképességének, emlékezetének, képzeletének, gondolkodásának, beszédképességének fejlesztésében differenciálunk, egyéni bánásmódot alkalmazunk.
- Az elemi ok – okozati összefüggések cselekvő felfedeztetésére problémahelyzeteket gyűjtünk, eszközöket készítünk.
- A gyermek ítélőképességét önálló véleményalkotását, döntési képességét differenciált feladatokkal fejlesztjük, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- A megszerzett tapasztalatokat, megfigyeléseket rendszerezzük, bővítjük, komplex feldolgozással segítjük elő rögzítésüket.
- Évente minimum két témát projektben dolgozunk fel, a szülők bevonásával.
- Egyéni fejlődés nyomon követése alapján megtervezzük a hátránykompenzálás, és a tehetséggondozás feladatait.
- Digitális technológia alkalmazásával megőrökítjük és felidézzük a közös élményeket, tapasztalatokat, változásokat.

A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

- Szűkebb és tágabb környezet megóvására egyrészt pozitív felnőtt mintanyújtással és a környezetvédelmi szokások tudatosításával (növények, állatok védelme, az egészséges, környezettudatos életvitel alapjellemezőinek ismerete, környezetünk rendjének, tisztaságának őrzése, egészséges és káros anyagok megkülönböztetése, ellenállás a fogyasztói társadalom káros hatásainak, reklámok megbeszélése, a társas kapcsolatok alakításáért vállalt felelősség stb.) nevelünk.
- Másrészt csoportban, az udvaron, a séták, kirándulások, utazások alkalmával a környezet, természet megóvása szokásait következetesen formáljuk, gyakoroltatjuk, értékeljük. (szemetelés kerülése, „mi” fánk fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozása, növények megcsodálása, letépésük, letaposásuk elkerülése, a csigák, rovarok, bogarak, giliszták megfigyelése kertünkben, madárvédelem, madáretetés, a gyalogos közlekedés szabályainak betartása, tapasztalatok szereztetése a szelektív hulladékgyűjtésről stb.)
- Kihasználjuk a véleményformálási lehetőségeket, döntési helyzeteket teremtünk. (szemetes utca látványa, letördelt ágak a parkban, több gyümölcs, zöldség vagy sok édesség fogyasztás, mozgás vagy tévzés, üldögélés, víz felesleges folytatása, vagy takarékos használata, kevés rajz egy papíron, vagy takarékos, átgondolt papírhasználat stb.)

Matematikai tapasztalatok bővítése - A matematikai gondolkodás fejlesztése Montessori módszerekkel

Matematikai tapasztalatok bővítése

- Matematikai érdeklődés kielégítését, felkeltését, a tapasztalatok, ismeretek gazdagítását a gondolkodás fejlesztés kiemelt területének tekintjük.
- Matematikai tartalmú tapasztalatokat mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyok, összefüggések felismerését segítő játékokkal, játékos feladathelyzetekkel bővítjük.
- A gyermek tér,- sík,- és mennyiség szemléletét tudatosan fejlesztjük a mindennapi élethelyzetekben és a kezdeményezéseken, Montessori körben egyaránt.
- Pozitív viszonyt alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához.
- A matematika tartalmú tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazására motiválunk, helyzeteket teremtünk.

- A gyermek fejlődésének nyomon követését, az egyéni készségek, képességek fejlődésének elősegítését differenciált feladatokkal biztosítjuk, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

A matematikai gondolkodás fejlesztése Montessori módszerekkel

Az óvodai matematikai nevelés Montessori rendszerében kézzelfogható, cselekvő megtapasztalást, szenzomotoros befogadást jelent, **azaz a matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazását.** Fontos az életkornak megfelelő, személyes átélés és az érzelmi, akarati motiváltság biztosítása.

A matematika már kicsi kortól megalapozható, ha a tényleges cselekvésből indul ki. A tanulás fő forrása a gyermek saját tapasztalata. Az értelmi fejlesztés folyamatában a matematikai nevelésnek a gondolkodás fejlesztése és a valóság mennyiségi és formai viszonyainak megismerése révén van nagy szerepe. A gyerek fejlettségéhez mért érdekes feladat, problémahelyzet felkelti érdeklődését, mozgósítja találékonyságát. A próbálkozások lehetnek sikeresek vagy sikertelenek, a tévedés is természetes velejárója életünknek, alkalmat ad a megoldások keresésére, a megküzdés gyakorlására.

A számok, és minden, ami velük összefüggésben van, a szellemi aktivitás ösztönzői. Minden korban azt mondták, hogy a matematikai tudományoknak a nevelésben igen fontos szerepük van. Irányítják a gyerekek gondolkodását, és előkészítik gyakorlás során az elvonatkoztatás egy magasabb fokának elérését.

A gyerek elé, ha egy tudományosan átgondolt anyagot teszünk, akkor az a számára, az ésszerű cselekvés világos és egyértelmű módját közvetíti. Ezáltal lehetővé tesszük az aritmetika elsajátítását és a logikus látásmód kifejlődését. Az aritmetika anyaga a "szellemi edzés tornapályájához" hasonlítható.

Matematikai nevelésünkben nagy hangsúlyt kapnak a Montessori matematikai eszközei:

- A piros – kék rudakon már nemcsak a hosszúságot tapasztalják meg, hanem a sorba rendezés után meg is számlálják a piros és kék szakaszokat és biztos fogalmaik alakulnak ki a számokról 1-től 10-ig, megismerik, hogy épül fel a számsor. Gyakorolják a kiegészítést, a bontást.
- Az orsós doboz a számjegyek és a mennyiségek párosításával a számfogalmat tovább mélyíti, itt találkoznak a gyermekek a semmi, a 0 fogalmával.
- Színes gyöngyrúd készlet segítségével, a gyöngykígyó kirakásával a tízes átlépését tapasztalják meg. Gyakorolhatják az összeadást is.
- Az aranynégyzet megismerése a száz mennyiségének fogalmát alapozza meg.
- A piros korongok kirakásával játszva felismerik a páros és páratlan számok közti különbséget.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés sok olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A sokrétű tevékenységek aktív átélése lehetőséget nyújt a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplexitás ad alkalmat arra, hogy a megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. A matematikai nevelés szoros kapcsolatban van az életre neveléssel. A gyermekeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái a mindennapi élet hozta szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése, mint érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, szinte észrevétlenül valósítható meg. Játék

közben és szabadidőben folyamatosan jöhetnek létre olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tapasztalások közvetítésére, ha az óvodapedagógus képes ezeket a lehetőségeket felismerni és kihasználni. (hányan vagyunk, hány pohár van szükség, hány ujjunk van összesen, a fiúk vannak többen, vagy a lányok, melyik a magasabb fa stb.)

A geometriai formák megismerésének megkönnyítésére Montessori vonzó eszközöket dolgozott ki:

- síkidomok szekrénye,
- mértani testek,
- mértani titokzsák.

Kozmikus nevelés

A Montessori módszer egyik fő sajátossága a **kozmosz nevelés**. Ez olyan filozófiai gondolat, mely a világ megismerésének legszélesebb spektrumát próbálja átadni. Ezért a kozmosz nevelés nem tekinthető egy tudománynak, egy tevékenységi területnek, hanem inkább egy gondolkör, mely a globális, holisztikus szemlélet kialakulásához segít eljutni.

Ez azonban egy olyan folyamat, amelyben a gyerekeknek elsősorban a megoldáshoz vezető utat mutatjuk meg, nem pedig azok kész változatait.

Piaget ezt így fogalmazta meg: „Minden tanulásban fontos, hogy a tanuló aktív maradjon azáltal, hogy lehetőleg saját, egyéni kísérleteit végezze, saját hipotéziseit állítsa fel, saját megfigyeléseket tegyen, és ezek segítségével jusson el a végső következtetéshez. Mert csak így teljes a felfedezés, és az így nyert tudást nem felejt el olyan gyorsan.”

A természetismerettel való foglalkozásban alapelv a gyakorlati megtapasztalás, a konkrét élmények megszerzése **mind a szűkebb, mind pedig a tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetben**. Ezekből kiindulva fokozatosan jutnak el a gyerekek az absztrakt fogalomalkotásig, az elemi fogalmi gondolkodásig.

A **kozmosz ismereteket** Montessori azon tudományok összességének tekinti, melyek a világ természeti jelenségeinek, az ember alkotta civilizációk folyamatainak megismeréséhez segítenek. A természetismerettel, a kozmosz ismeretekkel kapcsolatos tudományágak Montessori rendszerében a következők: zoológia, botanika, geográfia, csillagászat, fizika, kémia, kulturális antropológia, régészet, történelem. A sort tovább is folytathatjuk, a gyerekek érdeklődésének megfelelően. Az a fontos, hogy ne szabdaljuk szét az egyes tudományterületeket, hanem egységben, a Montessori pedagógiára jellemző holisztikus szemléletet követve jelenítsük meg. A kozmosz nevelés a Montessori pedagógia integráns része. A gyerekek nevelésének alapját képezi, és felkészíti őket a morális döntéshozatalra. Amint a gyerekek tudatára ébrednek a világban működő kozmosz erőknek, és így megtapasztalják minden létező összefüggését, idővel képesek lesznek az ember feladatának felismerésére is. Ha a gyerek megtanulja meglátni a dolgok közötti összefüggéseket, és felismeri, hogy a világ egyetlen eseménye sem áll önmagában, hogy minden mindennel összefügg, akkor az érdeklődését is felkeltettük. A kozmosz nevelés egy alapvető rendet akar teremteni a gyerek számtalan, a külvilágról szerzett benyomása között. Szemléletet alakít az egész Univerzumról. Montessori gondolatvilágában ez a harmónia megvalósulása, amelyben a rész szolgálja az egészet.

Számos vizsgálandó területtel természetesen nem az óvodában ismerkedhetünk meg, szükségesek a múzeumlátogatások, az Állatkert, Vadaspark, Fűvészkert, séták, különböző intézményekben tett látogatások, utazások stb.

Az egyes tudományterületek alapjainak közvetítési lehetőségei

Geográfia

A gyerekek megismerkedhetnek a vizek és szárazföldek elhelyezkedésével, a felszíni formákkal, a topográfiával. Beavathatjuk őket a természeti környezet és az emberi kultúra

kapcsolatába, ami elvezet egészen a Föld népeinek tanulmányozásáig, az emberi szükségletek vizsgálatáig (kulturális antropológia).

Botanika

Betekintést nyernek a növényvilág változatosságába, megismerik a növények részeit, a felhasználásukat, az évszakok hatását, a továbbiakban pedig a kontinensek növényvilágát, és a növények rendszertanát vizsgálhatják.

Zoológia

Célja az állatvilág változatosságának megismerése. Az állatok élőhelye, valamint életmódjuk, kapcsolatuk a növényvilággal már az óvodában előkerülő témák, a rendszertannal és az evolúcióval az iskolában találkoznak.

Csillagászat, fizika, kémia

A körülöttünk lévő anyagi világ törvényszerűségeinek megismerésére, felépítésének tanulmányozására ad lehetőséget. A konkrét kísérletek, tapasztalatok során kialakul a tudományos kísérletező gondolkodás.

Történelem

Az emberi történelem az első civilizációktól napjainkig. Az óvodában más témákhoz kapcsolódva jelenik meg (pl. képzőművészet, irodalom, zene, csillagászat, stb.).

A kozmikus nevelés során átadandó értékek:

- Az emberiség eddig elért vívmányainak, kulturális értékeinek tiszteletben tartása.
- Más népek, nemzetek előítélet nélküli elfogadása.
- A természet ökológikus megközelítése, felelősség a természeti értékek megőrzésében.
- Egymás iránti tolerancia, együttműködés.
- A világ megismerésének igénye, az ismeretek folyamatos újítása.

Kétnyelvű nevelés a külső világ megismerésében, matematikai és kozmikus nevelésben

- A megtapasztaláson alapuló cselekvő megismerés, információszerezés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása mindkét nyelven.
- Matematikai területén a számolással kapcsolatos alapfogalmak, számnevek kerülnek elsősorban bevezetésre angol nyelven.
- A kozmikus nevelés területén egy-egy témához kapcsolódóan először a gyermekek passzív szókincsét bővítjük.
- A tehetséggondozásban a kozmikus nevelés kétnyelvű megvalósítását 5-7 éves korban kiemelt területnek tekintjük, s a meglévő passzív szókincsüket aktivizáljuk.
- A fogalmak körének és tartalmának bővítésével, új fogalomrendszer kialakításával, a beszédet, a mondatalkotást aktivizáljuk, a kontextusos beszéd alkalmazását ösztönözzük anyanyelven.
- A gondolatok, érzelmek, kívánság szabad kinyilvánítását segítjük – elsősorban anyanyelvükön.
- Elősegítjük az önálló véleményalkotás, a döntések megfogalmazásának gyakorlását elsősorban anyanyelvükön.
- Kisebb – nagyobb közösség előtti bátor megnyilvánulásra ösztönzünk mindkét nyelven.
-

4.5 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Célunk: A gyermeki munka, a munkajellegű tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan képességek, készségek, attitűdök, tulajdonságok megalapozása, amelyek pozitívan
--

befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatait, feladattudatának, kötelességteljesítésének alakulását.

Feladataink:

- A munkajellegű tevékenységek feltételeinek megteremtése, változatos formáinak gyakorlása
- Fejlesztő értékelés a folyamatban
- Kétnyelvű nevelés megvalósítása

A szociális tanulás egyik hatékony formája a munka, amely óvodáskorban a munkajellegű tevékenységekben jelenik meg. Az óvodás gyermek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik, kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen. A gyermek számára a játékos munkajellegű tevékenység örömet jelent, önmaga kipróbálására, környezetének megismerésére, az érzelmileg közel álló személyekkel való együtt munkálkodásra ösztönzi.

A munka jellegű tevékenységek feltételeinek megteremtése, változatos formáinak biztosítása

- Az örömteli munkajellegű tevékenységek végzéséhez serkentő légkört teremtünk, megfelelő időt és eszközöket biztosítunk.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével, türelmes irányítással szervezzük a folyamatokat a gyermeki önállóság kiteljesítésének érdekében.
- Mindegyik munkafajtánál mintát nyújtunk az eszközök, a fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk, hogy a gyermek minél többször át tudja élni a munka örömet, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét, pozitívan alakuljon feladattartása, kötelességtudata.
- A gyermek a saját szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos tevékenységekben való önállóságát egyénre szabottan erősítjük.
- A kisebbek, gyengébbek segítésére, a közösségért, másokért végzett munkára többféle, változatos tevékenységet szervezünk. (kisebbségi segítése az önkiszolgálásban, növények ápolása, csoportszoba rendbe tétele, átrendezése, játékok elrakása, üzenetátadás, csoportdíszítés)
- Az évszakok jellegzetességeinek megfelelően szervezzük a kerti munkát:
Ősz: levélgyűjtés, seprés az udvaron, termésgyűjtés, gyümölcszsüret
Tél: hó seprés, lapátolás
Tavas: csíráztatás, rügyeztetés, palántázás, ültetés, locsolás
Nyár: évszaki záró előtt az óvoda udvarának feldíszítése, növénygondozás, locsolás
- Rendszeresen adunk olyan megbízásokat, melyek által lehetőség nyílik a gyermekek kapcsolatteremtő, kommunikációs és segítőkészségének, felelősségtudatának megalapozására (társakkal közös munkavégzés, üzenetek átadása, segítséget hívni, más csoportba valamit átvinni, elkérni stb.).
- Ünnepek előtt megszervezzük a gyermekek csoportszobai takarításban, dekorálásban, teremrendezésben való részvételét.
- A szívesen és játékosan végzett sokféle munkajellegű tevékenységgel is a pszicho-szociális érést, az iskolai tanulásra való felkészülést támogatjuk.

Fejlesztő értékelés a folyamatban

- A gyermekek munkajellegű tevékenységei során reális, a gyermek önmagához mért fejlődését elismerő, a hiányosságok pótlását segítő értékelést alkalmazunk.

- Az értékelés fejlesztő hatását konkrét megfogalmazással, az egyes munkajellegű tevékenységek fontosságának hangsúlyozásával fokozzuk.
- Az önállóság mellett az együttműködés, összedolgozás, egymás segítése, a közös tervezés, kreatív ötletek, problémamegoldás, kitartó munkavégzés és befejezés értékeit emeljük ki.

Kétnyelvű nevelés:

- A munkajellegű tevékenységek során is lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek anyanyelvük gazdagítására és a korai idegen nyelvsajátításra egyaránt.
- Az egyes munkafolyamatokat felváltva vezeti az óvodapedagógus, illetve az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens.
- Ezek a mindennapi tevékenységek kifejezetten alkalmasak a szituációs beszédgyakorlásra, a teljes mondatokban való kommunikációra, ezáltal nyelvtani szerkezetek automatizálására is.

4.6 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Célunk: Az óvodáskorú gyermekek képességeinek optimális fejlesztése, a szándékos tanuláshoz való pozitív hozzáállás megalapozása, a kívánatos attitűdök erősítése, ismereteik, tapasztalataik bővítése és rendezése minden tevékenységi területen az egész nap folyamán.

Feladataink:

- Az életkori és egyéni sajátosságoknak, a csoport összetételének megfelelő tanulási folyamat biztosítása a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés adaptációjával.
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás szerepének optimalizálása a gyermeki személyiség fejlődésében

Az életkori és egyéni sajátosságoknak, a csoport összetételének megfelelő tanulási folyamat biztosítása a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés adaptációjával:

- A gyermek önkéntelen tanulását, cselekvő aktivitását az előkészített környezet folyamatos fejlesztésével, a Montessori alapelvek érvényesítésével támogatjuk.
- Az előkészített környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, a csoport összetételére.
- A szervezett tanulási helyzetekben differenciált módszerekkel segítjük, a szociális, értelmi, mozgásos, az anyanyelvi és az angol kommunikációs készségek, képességek fejlődését.
- A szervezett tanulási folyamatban a játék, a játékoság alkalmazását nélkülözhetetlennek tartjuk.
- Változatos lehetőségeket teremtünk a játékos, mozgásos, a gyermekek érzékszerveit foglalkoztató, cselekvő aktivitásra épülő tevékenységekre, tapasztalásokra egyéni, páros, mikrocsoportos és csoportos szervezési formákban.
- Az anyanyelvi készségek és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését kiemelten kezeljük mind a spontán adódó, mind a tudatosan tervezett tanulási helyzetekben.
- Hangsúlyt helyezünk a felfedezés örömeinek megtapasztaltatására, a kreativitás fejlesztésére.
- Az egyéni munkaformában az önálló elképzeléseket, a kitartó feladatvégzést ösztönözzük, támogatjuk.

- A páros és mikrocsoportos formában az együttműködési készségek fejlesztését kiemelten kezeljük.
- A tanulás irányítása során személyre szabott, az önmagához mért fejlődést előtérbe helyező, pozitívumokat kiemelő értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésére, fejlődésük nyomon követésére.
- A személyiségfejlődést gazdagítjuk a korai angol nyelvelsajátítás, a kétnyelvű nevelés megvalósításával.
- Kihasználjuk a „kéttanáros” modellben lévő lehetőségeket a gyermekek személyiségének optimális kibontakoztatására, a differenciált nevelőmunkára, hátránykompenzálásra, tehetség gondozásra.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás szerepének optimalizálása a gyermeki személyiség fejlődésében

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzós, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, a gyermekek egész napi tevékenysége során adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus és az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztens által kezdeményezett tevékenységi formákban és spontán helyzetekben valósul meg.

Fontos feltétele a gyakori aktív cselekvő tapasztalatszerzés, a természetes környezetben való megismerés, a szóbeliség, a látottak és tapasztaltak szóbeli kifejezése.

Hatására alakul a gyermek világképe, ismeretei bővülnek, rendeződnek, fejlődik a megfigyelés, az emlékezetbe vésés és felidézés, gondolkodása eljut a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére.

A tehetséggondozás óvodánkban 5 éves korig csoporton belüli differenciált fejlesztéssel, 5 éves kortól minden nagycsoportos számára tehetséggondozó műhelyünkben is működik. A nagycsoportos gyermekek 6-8 fős csoportokban 1-1 héti, az évfolyamán egymást váltva vesznek részt a műhely foglalkozásain. A gyermeklétszámtól függően két heti, vagy három heti váltásban. A műhely foglalkozások a kozmikus nevelés témái köré épülnek fel. A komplex tervek készítésekor a gyermekek fejlődésének nyomon követése alapján, gyermekre szabottan állítjuk össze a tevékenységi lehetőségeket. Egyrészt felmérjük, ki mely területeken teljesít önmagához mérten jól, illetve kik azok, akik valamely területen az átlagnál jobbak. Velük tehetségcsíráként foglalkozunk.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzós, minta- és modellkövetéses magatartás – és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás,
- (5-35 perces) fokozatosan növekvő időtartamú csoportos, illetve mikrocsoportos foglalkozásokon való részvétel.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a nevelőmunkát Montessori végzettséggel is rendelkező óvodapedagógusok irányítják. A kétnyelvű nevelést is felvállaló pedagógiai programunk megvalósítását segítik, hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességéhez:

- az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztensek,
- a logopédus, az óvodapszichológus
- a szakképzett dajkák,
- a kertész,
- valamint óvodatitkárunk.

Elvárjuk valamennyi munkatárs részéről az elfogadó, segítő, támogató attitűdöt, a minőségorientált, összehangolt munkát a hatékony, esélyteremtő nevelés megvalósítása érdekében. A logopédussal és az óvodapszichológussal együttműködésben teljesítjük ki óvodánk személyiségfejlesztő funkcióját, mind a megelőzés, mind a korrekció tekintetében.

5.2 TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda épületét, kertjét oly módon alakítottuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését, fejlődését, mozgás és játék igényét, egyéb tevékenység szükségleteit kielégítse.

A nevelési program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő helyiségek és tárgyi eszközök rendelkezésre állnak. Óvodánk speciális céljainak megfelelően az eszköznormában előírt feltételeken túl, rendelkezünk a teljes Montessori eszköztárral, és a kétnyelvű neveléshez szükséges szakmai anyagokkal egyaránt.

Szükségesnek és fontosnak tartjuk a gyermekek által használt eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését, a tárgyi eszközök folyamatos és évenkénti felülvizsgálatát, karbantartását, valamint korszerűsítését.

Megteremtjük az óvoda munkatársainak a megfelelő munkakörülményeket, valamint a szülők fogadásának feltételeit.

5.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Szervezeti és időkeretek - Az intézmény nyitva tartása

A szülői igényeket felmérve intézményünkben a gyermekek fogadása 7.30-tól 17.30 óráig történik. 17-től 17.30-ig összevont csoportban végezzük nevelőmunkánkat.

7.30-17.30 között, a teljes nyitva tartási időben a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.

A működés biztosítása érdekében (takarítás, felkészülés) intézményünk 7-től 19 óráig tart nyitva. A szülők által igényelt és támogatott egyéb foglalkozásokat délután 15.30-17.00 között szervezzük, megfelelő végzettségű szakemberekkel.

Csoportjaink életkor tekintetében heterogén összetételű, vegyes csoportok.

A napirendet a csoportok óvodapedagógusai alakítják ki. Napirendünkkel a rendszerességet teremtjük meg a gyermekek életében, az ismétlődések az érzelmi biztonság kialakulását segítik. Részben folyamatos napirendünk alapján, életkorhoz, évszakhoz igazított, rugalmas, tág időkeretben, a gyermekek szükségleteit figyelembe véve valósulnak meg programunk tartalmi elemei. Párhuzamosan végzett, differenciált tevékenységek biztosításával teremtjük meg a tevékenységek közötti harmonikus arányokat, a játék kitüntetett szerepének megőrzése mellett. A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások óvodánkban a Montessori kör keretében valósulnak

meg, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. A csoport szükségleteinek megfelelően a napirendet az óvodapedagógusok rugalmasan kezelik.

Napirend minta

Időtartam	Gyermeki tevékenységek
7 ³⁰ - 9. ⁴⁵	Szabad játék, egyéni fejlesztő foglalkozások Montessori eszközökkel, párhuzamos tevékenységek biztosítása Ezen belül: 8-tól 9-ig folyamatos reggeli (kézmosás, testápolás)
9 ⁴⁵ - 10 ²⁰	Csoportos, komplex fejlesztő tevékenységek: Montessori kör, tevékenységekben megvalósuló tanulás magyar és angol nyelven. Mindennapos testnevelés (kedvezőtlen időjárás esetén)
10 ²⁰ - 10 ⁴⁰	Kézmosás, gyümölcssevés, öltözködés
10 ⁴⁰ - 12 ⁰⁰	Udvari játék, séta, mindennapos testnevelés kedvező időjárás esetén
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Öltözködés, testápolás, ebéd
13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Fogmosás, mesehallgatás két nyelven, relaxációs zene, pihenés
15 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Ébredés, testápolás, folyamatos uzsonnázás
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Szabad játék, jó időben az udvaron, egyébként a csoportszobában
17 ⁰⁰ - 17 ³⁰	Szabad játék összevont csoportban

A szorgalmi időszak után (június, július hónapban) időjárástól függően az étkezési és a pihenő idő kivételével egész nap az udvaron biztosítjuk a szabad játékot és az egyéb szervezett, kezdeményezett tevékenységeket.

A heti rendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki, és a csoportnaplójában rögzítik.

A heti rend kialakításában biztosítjuk a párhuzamosan végzett, differenciált tevékenységeket, a komplexitást, valamint a projekt módszer alkalmazására is hagyunk időkereteket.

Heti rend minta

Hétfő	Csoportos, komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás a művészeti nevelés (ének, zene, énekes játék, gyermektánc) kiemelésével a Montessori körben magyar és angol nyelven, mindennapos testnevelés
Kedd	Csoportos, komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás a Külső világ tevékeny megismerésén belül a matematikai nevelés hangsúlyával a Montessori körben, magyar és angol nyelven Mozgás
Szerda	Csoportos, komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás a művészeti nevelés (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka) és a mindennapi tevékenységek, az érzékelés fejlesztés kiemelésével a Montessori körben, magyar és angol nyelven, mindennapos testnevelés
Csütörtök	Egyéni fejlesztés Montessori eszközökkel, mikrocsoporthoz fejlesztés, párhuzamos tevékenységek biztosítása a hét anyagából Csoportos, komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás a külső világ tevékeny

	megismerésén belül a kozmikus nevelés kiemelésével a Montessori körben, magyar és angol nyelven, mindennapos testnevelés
Péntek	Csoportos, komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás a művészeti nevelés (verselés, mesélés) valamint az anyanyelvi nevelés kiemelésével a Montessori körben, magyar és angol nyelven, mindennapos testnevelés Úszás

5.4 AZ ÓVODAI ÉLET TERVEZÉSE

Az óvodai élet tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, az óvodapedagógusok által készített dokumentumok is szolgálják:

- **A Felvételi és mulasztási napló:** tartalmazza az érvényben lévő jogszabályoknak megfelelő adatokat a gyermekekről és szüleikről.
- **Az óvodai csoportnapló** a törvényben előírt adatok, programok mellett az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének, szervezésének dokumentálására szolgál.

Megtervezzük:

- a csoportok szokás-, szabályrendszerét, a baleset megelőzési szabályokat,
  - a Montessori pedagógia és a kétnyelvű nevelés alapelveit,
  - a beilleszkedési időszakra vonatkozó tervet,
  - a nevelési év tervét novembertől májusig, az általános feladatok és a csoport összetételéből következő, csoportra szabott feladatok bontásban, minden nevelési és tevékenységi területen
  - szervezési feladatainkat, óvodai szintű és csoportszintű programjainkat,
  - heti ütemterveinket,
  - az éves tanulási tervet évszakonkénti bontásban.
- **A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció - Egyéni fejlődési napló - tartalma:**
    - Családi adatlap – anamnézis
    - Befogadási időszak értékelése
    - Megfigyelőlapok a gyermeki fejlődés nyomon követéséhez:
Egészséges életmód, a mindennapi élethez szükséges szokások, képességek fejlődése, az érzelmi élet, szocializációs képességek, készségek fejlődése, a testi képességek, a mozgás fejlődése, az elmélyült játék fejlődése, az értelmi képességek, készségek fejlődése, az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlődése, a nyelvi és kommunikációs képességek fejlődése angol nyelven, a művészeti tevékenységek iránti fogékonyság és az önkifejezés fejlődése területein
    - Egyéni fejlesztési feladatok – fogadóórák
    - Mérés 5 éves korban (Sindelar)
    - Megállapítások, intézkedések, javaslatok a gyermek fejlődéséről
    - Szakmaközi konzultáció a gyermek fejlődéséről
    - A gyermekek rajzai
    - A szülők írásbeli tájékoztatása a gyermek fejlődéséről, fejlesztési javaslattal, levél a gyermekeknek

A gyermekek aktuális fejlettségének megfigyelését, mérését évente két alkalommal végezzük, a nevelés év kezdetén és végén, majd meghatározzuk az egyéni fejlesztési feladatokat, a gyermek önmagához mért erősségei, tehetségcsírája, illetve fejlesztendő területei bontásában.

5.5 ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

Célunk: Olyan kapcsolatrendszer kiépítése és működtetése, mely nevelési céljaink és feladataink megvalósításának folyamatos fejlesztését, a minőségi intézményes nevelést, a pedagógiai programunk szellemiségéhez méltó gyakorlati munkát támogatja.

Feladataink:

Partneri együttműködés kialakítása és fejlesztése a törvényi, tartalmi szabályozás alapján az egyes partnerek igényei, elégedettsége és elégedetlensége figyelembe vételével.

Az óvoda és a család

Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között nevelőpartneri kapcsolat van. A szülő tud legtöbbit a gyermekéről, ő ismeri a legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit. Az óvodapedagógusnak és az angolul nevelő Montessori pedagógiai asszisztensnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Évente végzünk partneri igény, elégedettség és elégedetlenségi mérést, melynek eredményeit mérlegelve határozzuk meg feladatainkat, hozzuk meg döntéseinket.

Az együttműködés elvei:

- Az óvoda elismeri a család elsődlegességét a nevelésben, tiszteli a szülői jogokat.
- A szülőkkel való kapcsolattartásban kezdeményezőek vagyunk, éreztetjük az őszinte "odafordulást", az empátiát, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás egyes családokhoz illesztett megoldásait.
- A kapcsolatokat tapintatra, kölcsönös bizalomra építjük és a közös programok együttes tevékenységei alkalmával egyre jobban elmélyítjük.
- Gondoskodunk a folyamatos információcseréről és a rendszeres közös programokról.
- Biztosítjuk a szülők tájékoztatását az óvoda pedagógiai programjáról, nevelési céljainkról, feladatainkról, gyermekük fejlődéséről.

A családokkal való kapcsolattartás formái:

- Anyás beilleszkedés, befogadás biztosítása.
- Réteg szülői értekezlet az újonnan felvett gyermekek szülei számára.
- Mindennapi találkozások: a gyermek átvétele, átadása.
- Szülői értekezletek évente minimum 2 alkalom.
- Fogadóórák, évente minimum 2 alkalom
- Közös ünnepek: Karácsony, Anyák Napja, Évzáró
- Kerti partik

Kapcsolatunk a fenntartóval:

- A fenntartói elvárások teljesítése - belső ellenőrzési, értékelési rendszer, teljesítményértékelés működtetése
- Felkészülés a fenntartó által külső szakértőkkel biztosított ellenőrzésre, értékelésre.
- A biztosított tárgyi - és személyi feltételek megbecsülése.

Kapcsolatunk a logopédussal, óvodapszichológussal:

- Minden nevelési évben a beilleszkedési időszak végén jelezzük felé azokat a gyermekeket, akiknek óvodapedagógusi kompetencián túli fejlesztésre, illetve ennek alapját képező pontos diagnózisra van szükségük.
- Folyamatosan együttműködünk, munkamegosztás alapján végezzük a gyermekek fejlesztését a szülők bevonásával.

Kapcsolatunk az iskolával:

- Együttműködési tervben rögzített gyakorlatot valósítunk meg 2 kerületi és több kerületen kívüli iskolával, amelyekbe gyermekeink közül legtöbbször felvételt nyernek.
- Évente egy alkalommal, interjú keretében, visszajelzést kérünk abból az iskolából, amelyikbe legtöbb volt óvodásunk jár.

Kapcsolatunk a bölcsődével:

- A kapcsolattartásban kezdeményező szerepet vállalunk.
- Az átmenet pszichés oldalainak enyhítésében együttműködünk.
- Konzultálunk, egyénileg tájékozódunk az óvodába kerülő gyermekekről (testi, lelki, szociális jellemzők, egyéni érzékenység, bevált nevelői eljárás...).

Kapcsolatunk a védőnővel:

- Információkat kérünk a gyermekek egészségügyi ellátására vonatkozóan.
- Kapcsolatunk tartalmát egészségfejlesztő programunk alapján fejlesztjük.

Kapcsolatunk a fogorvossal:

- Az évente egyszeri szűrővizsgálat feltételeit a szülők hozzájárulásával biztosítjuk.
- Segítséget kérünk prevenciós feladataink ellátásához.

Kapcsolatunk a Szakszolgálat szakembereivel:

- Iskolaérettségi vizsgálatot kérünk a törvényben meghatározott esetekben.

Óvodaközi kapcsolataink:

- A Magyarországi Montessori Egyesület óvodáival folyamatos szakmai kapcsolatot tartunk, megismerjük egymás szakmai gyakorlatát, tanulunk egymástól.

Kapcsolatunk közművelődési és sportintézményekkel:

- Értékközvetítő, változatos tevékenységeket kínáló működésük igénylését, szervezését éves munkatervünk alapján végezzük.
- Óvoda nevelési feladatainak megvalósításához igényes válogatást biztosítunk

Kapcsolatunk a Csepeli Szociális Szolgálattal, Gyámügyi Hivatallal, Gyámügyi Irodával:

- A Gyermekvédelmi munkatervben rögzítettek alapján dolgozunk.
- A kapcsolattartást az óvoda gyermekvédelmi felelőse végzi.
- A jelzőrendszert a törvényi előírásoknak megfelelően működtetjük.

5.6 ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEI

A gyermekek szociokulturális háttere

Az óvodánkba járó gyermekek és családjuk az átlagnál jobb szociokulturális környezetben élnek. Ez a gyermekvédelmi munka szempontjából azt jelenti, hogy elsősorban a megelőzésre, a mentálhigiénés szemléletű nevelés, az egészséges életmód, környezettudatos magatartás terjesztésére, a családokkal való együttműködés fejlesztésére kerül a hangsúly.

Célunk: A gyermekek jogainak és érdekeinek minél szélesebb körű érvényesítése, mentálhigiénés szemléletű nevelőmunka, primer prevenció és korrekció biztosítása.

Feladataink:

- A gyermekvédelmi felelős feladatainak meghatározása.
- A nevelőtestület gyermekvédelmi munkájának folyamatos fejlesztése.

A gyermekvédelmi felelős feladatainak meghatározása

- Gyermekvédelmi tervet és értékelést készít.
- Koordinálja a gyermekvédelmi munkát óvodán belül.
- Kapcsolattartás a Szakszolgálat, a Szociális Szolgálat a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival.
- Az óvodapedagógusok és a szülők jelzése alapján megismert pedagógiai, pszichológiai eszközökkel kezelhető problémákban, a megfelelő szakmai támogatás biztosításában konzultál az óvodapedagógusokkal és a vezetővel, javaslatot tesz a megoldásra. (Pl. célirányos fejlesztő foglalkozás, pszichológiai tanácsadás a szülőknek, szakértői vizsgálat kérése stb.)
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb, csak pedagógiai eszközökkel nem javítható, veszélyeztető tényező megléte esetén, az óvodapedagógusok jelzése alapján, a vezetővel konzultálva, a szülőket értesítve (kivéve, ha ezt a probléma jellege nem engedi) értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot – teljesíti az óvoda jelzési kötelezettségét.

A nevelőtestület gyermekvédelmi munkájának folyamatos fejlesztése

- A 3 éven aluliak, a kiscsoportosok, valamint az óvodánkba újonnan érkezők beilleszkedésének elősegítését az esélyteremtő nevelés feltételeként kiemelten kezeljük. (a család megismerése, gyermek aktuális fejlettségi szintjének felmérése /anamnézis lapok, befogadási időszak megfigyelési szempontjainak kitöltése, életkornak megfelelő Montessori játékok alkalmazása/)
- A gyermekek biztonsága érdekében a szülőktől nyilatkozatot kérünk arról, hogy gyermeküket ki hozhatja és viheti haza az intézményből.
- A szülők hozzájárulását kérjük minden olyan tevékenységhez, melyek a személyiségi jogokkal összefüggésben vannak. (fénykép, videofelvétel készítés, médiában való megjelenés, egészségügyi szűrés, speciális szakemberek vizsgálatai.
- A gyermekek évi két felmérését, a gyermeki fejlődés nyomon követését a fejlődés megismerését segítő szempontrendszerünk és a Montessori játékok alkalmazásával végezzük.
- Az eredmények alapján tervezzük meg a csoporton belüli differenciálási lehetőségeket, valamint a szükséges külső fejlesztő foglalkozásokat, a tehetséggondozási lehetőségeket megtervezése, a megfelelő szakemberek biztosításával.
- A logopédiai szűréseket minden nevelési év elején megszervezzük.
- Az előírt egészségügyi szűréseket biztosítjuk.

- Az étel, vagy más allergiában, krónikus megbetegedésben szenvedő kisgyermek ellátását a családdal együttműködésben egyénre szabottan végezzük.
- A szülőket évente minimum kétszer, fogadóórán tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről
- A pozitív énkép támogatása érdekében a gyermekeknek szóló levelet adunk át a szülőknek évszázadonként éves fejlődésükről.
- A szülővel való kapcsolattartás tartalmát, formáit /szülői értekezletek, szülő klub, családlátogatások, fogadóórák, napi visszajelzések, óvodai hírlevél, faliújság/ az eredményeknek és az igényeknek megfelelően alakítjuk.
- A gyermekek testi - lelki - szociális egészségének fejlődését a családhoz igazított intervenciós stratégiával segítjük elő.
- **Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseink:**
  - a gyermekek emberi méltóságához való jogának érvényesítése a mindennapi pedagógiai gyakorlatban,
  - befogadó nevelési kultúra - a diszkrimináció tilalma,
  - a kialakult előítéletek kezelése, terjedésük csökkentése, illetve az újabb előítéletek kibontakozásának megelőzése,
  - minőségi nevelőmunka, szükség esetén szakszolgálati ellátás biztosítása a gyermekek személyiségének optimális kibontakozása érdekében, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- Pedagógiai megbeszéléseket tartunk a csoportokban folyó gyermekvédelmi munkáról a gyermekvédelmi felelős vezetésével.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, feltételeket az alapprogram három területen fogalmazza meg: testi, lelki, szociális érettség. A három terület alá soroltuk be azokat a fejlődési jellemzőket, melyek a gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként alakulnak ki a gyermekek többségénél az óvodáskor végére.

A szempontok alapján mérlegeljük az egyes gyermekek iskolakezdésének optimális időpontját, majd szakmai véleményünkről tájékoztatjuk a szülőket. Ha álláspontunk nem egyezik a szülők véleményével, szakértői vizsgálatot kérünk. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre a szakemberek döntése alapján.

6.1 TESTI ÉRETTSÉG

A testi fejlettség jellemzői:

- első alakváltozás, fogváltás, életkornak megfelelő fizikai teherbírás kialakulása.

Az egészséges életmód alakítása, felkészülés a mindennapi élethez szükséges feladatokra

A fejlődés jellemzői:

- Vannak ismeretei az egészség értékéről.
- Tud néhány környezettudatos magatartással kapcsolatos szokást.
- Igénye van a rendezett külsőre.
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás (mosakodás, fogmosás, toalett használat).
- Szükség szerint használ zsebkendőt.
- Megtartja a kulturált étkezés szokásait.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, ruháját rendbe rakja.

- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Mozgását, testi szükségletei kielégítését irányítani képes.

Mozgás

A fejlődés jellemzői:

- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
- Tud ütemtartással járni.
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud helyben labdát vezetni.
- Mászásban, kúszásban ügyes.
- Testsémája, kezessége kialakult.
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Az irányított mozgást is önfegyelemmel végzi, társaira figyel.

6.2 SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG

A fejlődés jellemzői az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés területén:

- Jó kapcsolatban van a társaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel – szeret óvodába járni, közösségben élni, tevékenykedni.
- Igényévé válik a csoportban kialakított helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak megtartása - együttműködésre képes.
- Pozitív és negatív érzelmei kulturált kifejezésére törekszik.
- Konfliktusos helyzetben a csoportnormák alapján egyezkedik társaival, felméri, mikor van szükség a felnőttek segítségére.
- Énképe pozitív, van önbizalma.
- Szociálisan elfogadható önérvényesítésre képes.
- Igazságtudata alakulóban van.
- A kudarc és a siker feldolgozására életkorának megfelelő szinten képes.
- Érdeklődik társai, barátai iránt, van mi tudata.
- Véleményalkotásra, döntésre korának megfelelő helyzetekben képes.
- Felnőtt kérés nélkül is segíti társait a tevékenységekben.
- Figyelmesen meghallgatja társait és a felnőtteket.
- Kívánságait, elképzeléseit tudja késleltetni, tud várni.
- Természetes módon elfogadja a különbözőségeket.

A fejlődés jellemzői a játék területén:

- Elmélyülten, örömmel játszik, többféle játékformában, egyedül és társakkal egyaránt.
- Képes alkalmazkodni a csoportban élő játék szabályaihoz.
- Részt vesz a játékszabályok kialakításában, fejlesztésében.
- Le tud mondani egy-egy játékszerről.
- Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait, ötleteit.
- Képes az együttjátszásra, cselekvései másokkal való összehangolására.
- Tud szerepet vállalni, azzal azonosulni.
- Tud kezdeményezni, vannak kreatív ötletei.
- Társaival való kommunikációjának hangneme kedves.
- Képes az eszközök kiválasztására, a hely kialakítására a szükséges kiegészítők barkácsolására játékához.

- A játéktémát napokon keresztül is képes játszani társaival.

A fejlődés jellemzői a munka jellegű tevékenység területén:

- Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, játékelrakásban.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Egyéni feladatait önállóan, feladattudattal, kitartóan, igényesen végzi.
- A munkavégzéshez kapott eszközök önálló használatára képes.
- Az eszközöket, anyagokat, szerszámokat gondosan, tisztán rakja el.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- A közös munkában együttműködő.
- Szükség esetén segít társainak.

6.3 LELKI FELKÉSZÜLTSG

A fejlődés jellemzői az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés területén:

- Gondolatait, érzelmeit érthetően fejezi ki, folyamatosan kommunikál.
- Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Végig tudja hallgatni, megérti mások beszédét.
- Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Egyre pontosabb, valósághű észlelésre képes.
- Alakulóban van a valósághoz közelítő képzeleti működés.
- Szándékos figyelemre, szándékos bevésésre, felidézésre képes.
- Cselekvő- szemléletes és képi gondolkodása mellett, elemi fogalmi gondolkodása kialakulóban van.
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodása kialakulóban van.

A fejlődés jellemzői az angol nyelvi fejlesztés és nevelés területén:

- Pozitív attitűd más népek nyelve, kultúrája iránt.
- Pozitív beállítódás idegen nyelvek elsajátítására.
- Az angol beszéd, kultúra szeretete.
- Beszédértés: korának megfelelő passzív szókincs az óvodában nap, mint nap átélt élethelyzetekben.
- Beszédkészség: korának megfelelő aktív szókincs az óvodában feldolgozott témákban.
- Beszédbátorság, beszédaktivitás.
- Törekvés az angol nyelvű magyarázatok, kérések megértésére, angol válaszra.
- Dalok, versek, mondókák, mesék megértése angol nyelven.
- Dalok, versek, mondókák eljátszása, ismerete angol nyelven.
- Képesség néhány dal, vers önálló előadására.

A fejlődés jellemzői a külső világ tevékeny megismerése –matematikai gondolkodás fejlesztése, kozmikus nevelés területén:

- Szűkebb, tágabb környezetéről és a világegyetem kialakulásáról és működéséről elemi ismeretekkel rendelkezik: tudja lakcímét, szülei, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét. Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a

növénygondozásban, a természet védelmében, ismeri a bolygókat, a kontinenseket, az állatok, növények fejlődését, élőhelyeit.

- Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
- Ismeri a színeket, azok sötétebb és világosabb árnyalatát.
- Ismeri a közlekedési eszközöket, betartja környezete gyalogos közlekedésének legfontosabb szabályait.
- Ismeri az óvoda közelében lévő közintézményeket.
- Képes a hasonlóságok és különbözőségek megállapítására, tud szempontok szerint csoportosítani.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Megkülönbözteti a jobb és bal irányt, érti, és helyesen használja a névutókat.
- Képes a tárgyakat legalább 20-ig megszámolni, összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma és szín szerint, tud 20-as számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé tenni, vagy valaminél kisebbet, többet, nagyobbat létrehozni.

A fejlődés jellemzői a verselés-mesélés területén:

- Szívesen ismételteti a verseket, mondókákat.
- Várja, igényli a mesehallgatást.
- Néhány mondókát, verset, mesét képes emlékezetből felidézni.
- Ismert mesék képeit sorba rendezi.
- Képekről képes logikus történetet mondani.
- Tud mesét, történetet önállóan kitalálni, azt mozgással, ábrázolással megjeleníteni, kifejezni.
- Bábo, eszközök, díszletek elkészítésében részt vesz, használja azokat.
- Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- A népmesei szófordulatok beépülnek passzív szókincsébe, alkalmasszerűen használja azokat.
- A mesekönyvek iránt érdeklődik, gondosan bánik azokkal.

A fejlődés jellemzői az ének-zene, énekes játék, gyermektánc területén:

- zívesen hallgat zenét.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Tud társaival térformákat kialakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud irányítás nélkül eljátszani néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk - hangos, magas - mély, lassú – gyors éneklést, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Ismer néhány hangszert.

A fejlődés jellemzői a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka területén:

- A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka kedvelt tevékenységévé, önkifejezése kifejező eszközévé válik.

- Élményeit, gondolatait egyéni módon fejezi ki.
- Ábrázolására jellemző a változatos színhasználat, formagazdagság.
- Egyre precízebb mozdulatokat kívánó feladatokat is képes elvégezni, vág, hajtogat, ragaszt.
- Ismeri az ábrázolási technikákat, eszközöket, anyagokat térben és síkban egyaránt.
- Építésben, téralakításban együtt tud működni társaival.
- Ismer népművészeti tárgyakat, népi motívumokat, kézműves technikákat.
- Kialakul esztétikai érzéke, képes a szép meglátására.
- Örül az általa készített alkotásoknak, mások alkotását is becsüli.
- Ceruzafogása háromujjas.

7. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Érvényességi rendelkezések

A Montessori Kétnyelvű Óvodai Pedagógiai Program érvényessége: 2016. március 24.-től visszavonásig.

Felülvizsgálata: 5 évenként.

A felülvizsgálat tartalmazza:

- a program és a nevelési gyakorlat koherenciájának vizsgálatát nevelési, illetve tevékenységi területenként
- a gyermekek személyiségfejlődésére vonatkozó adatokat,
- a közvetlen, illetve közvetett partnerek visszajelzését (elégedettségét, elégedetlenségét).

Módosítása:

- törvényi változásra,
- fenntartói feladatváltozásra,
- nevelőtestület 50+1 százalékos többségi indítványára.

Nyilvánosságra hozatala:

- Óvodánk honlapján elérhető.
- Az intézményi szervezeti működési szabályzatban rögzítettek alapján óvodánkban megtekinthető.
- A szülők és a szakma számára rendszeres tájékoztatás formájában is nyilvánosságra kerül.

8. Legitimációs záradék

Legitimálás	Időpont
Nevelőtestületi elfogadása Nkt. 26. § (1) alapján	2016. március 21.
Fenntartói egyetértés Nkt.25.§(4)	2016. március 4.

Szülői Szervezet véleményezése Nkt. 73.§ (1) alapján	2016. március 17.
Szakmai véleményezés (munkaközösség vezetői/témagondozók) Nkt. 71.§ (1) és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118.§(3) alapján	2016. március 10.
Óvodavezetői jóváhagyás Nkt. 73.§ (1) alapján	2016. március 21.
A Montessori Kétnyelvű Óvodai Pedagógiai Program érvényességi ideje:	Visszavonásig
Módosítása az érvényességi rendelkezés alapján:	A módosítás során előírt határidőnek megfelelően
Bevezetése	2016. március 24.

Egyetértési jogát gyakorolta:

A fenntartó alapítvány nevében:
Hierholczné Faragó Tünde
kuratóriumi elnök

Véleményezte:

A Szülői Szervezet képviselője

Véleményezte:

Hierholczné Faragó Tünde
Munkaközösség-vezető

Elfogadta:

A Montessori Kétnyelvű Óvoda nevelőtestülete:

Jóváhagyta:

Szabóné Haulik Judit
A Montessori Kétnyelvű Óvoda Intézményvezetője